

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Məktəbli avtobusu
taksi qiymətinə -
ekspertlərdən
etiraz
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 4-6 oktyabr 2025-ci il Şənbə № 179 (8789) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Paşinyanın dəvəti, Azərbaycanın şərti - Mühüm gəlişmə

Prezident gələn il Ermənistanda keçiriləcək Avropa Siyasi Birliyinin sammitinə gedə bilərmə? - ekspertlərin gözləntisi

yazısı səh.5-də

Ermənistandan Bakı və Moskvaya ikibəşli bəyanat - rəy

yazısı səh.6-da

Araik və ortaqlarının işi Avropa Məhkəməsinə gedir?

yazısı səh.7-də

Qonşuda ara qarışır - Qərblə Rusiyanın toqquşma riski

yazısı səh.9-da

Xankəndidən qaçan o qadın - Metakse nə istəyir?

yazısı səh.4-də

Overçuk Azərbaycana gəlir: Üçtərəfli mühüm görüş

yazısı səh.6-da

Xocalı qatilinin qəfil Moskva səfəri - Kremlə "ev tapşırığı"...

yazısı səh.7-də

Azərbaycanda bu diplomlar tanınmır - Siyahı

yazısı səh.2-də

HƏMAS-a verilən möhlət bitdi - Tramp planı iflas olsa...

yazısı səh.14-də

Evindən 350 min oğurlanan məmur kim olub? - Detallar

yazısı səh.11-də

SOS! Bu göbələkləri yeməyin! - xəbərdarlıq

yazısı səh.12-də

İRƏVANDA BAKIYA QARŞI CASUS ŞOUSU

Azərbaycanlı ilə sevgili olmuş erməni konsul barədə şok iddialar yayıldı; Ermənistan etimad mühitinə zərbə vurur - reaksiya

yazısı səh.8-də

Ölkənin "son mənzil" problemi: məzarlıqlar "od qiymətinə"

Komitə sədri aztəminatlı ailələrin problem yaşadığını açıqladı və yerləri bələdiyyələrə verməyə çağırtdı - mütəxəssis rəyi

yazısı səh.11-də

Aqil Abbasdan Çingiz Abdullayevə: "Üç min yazıçı haradadır?"

yazısı səh.10-da

Vahid Əhmədovdan Nəcməddin Sadıqova şok ittiham

yazısı səh.3-də

"Trenajor zalları ürəyin qənimidir"

yazısı səh.10-da

Dövlət Xidməti qurumlara xəbərdarlıq etdi

Son günlərdə beynəlxalq kibertəhlükəsizlik mənbələrində yayılan məlumatlara əsasən "Red Wolf" adlı haker-aktivist qruplaşmanın müxtəlif ölkələrlə yanaşı Azərbaycanı da hədəf aldığı barədə iddialar yer alır. Bu barədə "APA-Economics"ə Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətindən bildirilib.

Məlumatla görə, kibertəhlükəsizlik portalı - "TechOwlShield"-in dərc etdiyi hesabatda haktivist (hakerlik kimi kompüter əsaslı üsullardan istifadə etməklə siyasi gündəmi və ya sosial dəyişikliyi təşviq edənlər) qruplaşmanın 2025-ci ildə genişlənən DDoS-hücum kampaniyalarında Azərbaycanı da hədəf ölkələr sırasında göstərdiyi bildirilib.

"Red Wolf Cyber Team" - siyasi motivli kiberhərəkət aparan haktivist qrupun əsas məqsədi beynəlxalq və regional siyasi mesajlar yaymaq, müəyyən dövlət və təşkilatların onlayn xidmətlərini dayandırmaq və öz ideoloji tərəfdarlarını müdafiə etdiklərini vurğulamaqdır. Hədəf ölkələr kimi aşağıdakılar göstərilib:

Azərbaycan, Fransa, İsrail, İordaniya, Portuqaliya, Kamboca, Bolqarıstan, Oman, Hindistan, Yunanıstan, Avropa İttifaqının rəqəmsal sistemləri, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (BƏƏ).

Şadlıq evində yıxıldı, öldü

Bakıda şadlıq sarayının pilləkənlərindən yıxılan kişi ölüb. APA-nın məlumatına görə hadisə paytaxtın B.Çobanzadə küçəsində yerləşən şadlıq saraylarından birində baş verib.

Məlumatla görə, sentyabrın 23-də Bakı şəhər sakini 1989-cu il təvəllüdlü Orxan Qarayev şadlıq sarayının pilləkənindən yıxılıb. Xəsarət alaraq xəstəxanaya yerləşdirilən şəxs orada ölüb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Polis 11 kiloqram marixuana aşkarladı

Xaçmaz Rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat zamanı əvvəllər məhkum olunmuş 59 yaşlı Nurməhəmməd Məmmədov saxlanılıb. DİN-in Mətbuat Xidmətinin Quba regional qrupundan bildirilib ki, onun üzərindən və gizlətdiyi yerdən ümumilikdə 11 kiloqram narkotik vasitə olan marixuana aşkar olunub. Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb, N.Məmmədovun barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Bu gün 24 dərəcə isti olacaq

Milli Hidrometeorologiya Xidməti bu günün hava proqnozunu açıqlayıb. Qurumdan verilən məlumata görə, oktyabrın 4-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi, gecə və səhər bəzi yerlərdə duman olacağı gözlənilir.

Şimal-şərq küləyi səhər cənub-şərq küləyi ilə əvəz olunacaq.

Havanın temperaturu gecə +13 dərəcədən +16 dərəcəyədək, gündüz +19 dərəcədən +24 dərəcəyədək olacaq. Atmosfer təzyiqi 767 mm cive sütunu, nisbi rütubət isə gecə 70-80 %, gündüz 55-65 % təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi, bəzi yerlərdə aralıq duman olacağı gözlənilir. Şərq küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə +12 dərəcədən +16 dərəcəyədək, gündüz +19 dərəcədən +24 dərəcəyədək, dağlarda gecə +1 dərəcədən +6 dərəcəyədək, gündüz +10 dərəcədən +15 dərəcəyədək olacaq.

Azərbaycanda bu diplomlar tanınmır - Siyahı

Son illər xaricdə ali təhsil almış şəxslərin diplomlarının tanınması ilə bağlı müraciətlərin sayı artmaqda davam edir. AzEdu.az mövzu ilə bağlı Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyinə (TKTA) sorğu ünvanlayıb. TKTA-nın təqdim etdiyi rəsmi məlumata əsasən, tanınma üzrə ən çox imtina alan ali təhsil sənədləri aşağıdakı ölkələrə aiddir:

1.Rusiya Federasiyası 2.Ukrayna 3.Gürcüstan

Ekspertiza nəticəsində aşağıdakı ali təhsil müəssisələri üzrə verilən sənədlərin böyük əksəriyyətinə tanınma imtinası verilib. Siyahıda universitetin yerləşdiyi ölkə və imtina faizləri göstərilib:

Gürcüstan Avropa Tədris Universiteti - 100%
Ukrayna Şərqi Avropa İqtisadiyyat və İdarəetmə Universiteti - 99%
Gürcüstan Yeni Universiteti - 98%
Ukrayna Avqustin Voloşin adına Karpas Universiteti - 93%

Rusiya Federasiyası Sankt-Peterburq Xarici İqtisadi Əlaqələr, İqtisadiyyat və Hüquq İnstitutu - 92%

Rusiya Federasiyası Cənubi Rusiya Humanitar İnstitutu - 86%

Rusiya Federasiyası Dərbənd Humanitar İnstitutu - 85%

Rusiya Federasiyası Müasir Humanitar Akademiyası - 83%

Rusiya Federasiyası Sankt-Peterburq Dövlət Mülki Aviasiya Universiteti - 81%

Rusiya Federasiyası Dünya İqtisadiyyatı İnstitutu - 79%

Rusiya Federasiyası Dağıstan Təhsil və Mədəniyyət Akademiyası - 78%

Rusiya Federasiyası İvanovo Dövlət Universiteti - 76%

Gürcüstan Millenium Tədris Universiteti - 73%

Gürcüstan Beynəlxalq Tədris Universiteti - 72%

Ukrayna Avropa Universiteti - 71%

Gürcüstan Tbilisi Açıq Tədris Universiteti - 66%

Rusiya Federasiyası Moskva Sahibkarlıq və Hüquq İnstitutu - 66%

Rusiya Federasiyası Dövlət Turizm və Xidmət Universiteti - 60%

Rusiya Federasiyası Cənub Federal Universiteti - 60%

Ukrayna T. Şevçenko adına Luqansk Milli Universiteti - 58%

Rusiya Federasiyası Sankt-Peterburq Dövlət Mülki Aviasiya Universiteti - 58%

Rusiya Federasiyası Maliyyə və Hüquq İnstitutu - 55%

Ukrayna Milli Aerokosmik Universiteti "Xarkov Aviasiya İnstitutu" - 55%

Rusiya Federasiyası Dərbənd İncəsənət və Mədəniyyət İnstitutu - 55%

Ukrayna Poltava İqtisadiyyat və Ticarət Universiteti - 53%

Gürcüstan Kənd Təsərrüfatı Universiteti - 52%

Rusiya Federasiyası "Sinerjiya" Moskva Maliyyə-Sənaye Universiteti - 52%

Gürcüstan Tbilisi Humanitar Tədris Universiteti - 51%

Rusiya Federasiyası Moskva Politeknik Universiteti - 51%

Ukrayna Regionlararası Heyətin İdarəolunması Akademiyası - 50%

Ukrayna Xarkov Dövlət Qida Texnologiyası və Ticarət Universiteti - 50%

Gürcüstan Suxişvili Tədris Universiteti - 50%

Mətbuatın 150 illiyi medalına namizədlər müəyyənləşdirildi

Azərbaycan Mətbuat Şurasının (MŞ) İdarə Heyətinin iclası keçirilib. Bu barədə Şura məlumat yayıb.

İclasda müzakirə edilən ilk məsələ MŞ sədrinin İdarə Heyətinin son iclasından indiyədək görülmüş işlərlə bağlı məlumatı olub.

Sədr Rəşad Məcid deyib ki, MŞ "Azərbaycan milli mətbuatının 150 illiyi (1875-2025)" yubiley medalına namizədləri müəyyənləşdirib və Medianın İnkişafı Agentliyinə (MEDİA) təqdim edib. R.Məcid məlumatında eyni zamanda bildirib ki, Şura fəaliyyətində media müstəvisində, ümumən informasiya yayıcılığı prosesində nəzərə çarpan mənfi tendensiyalara da münasibətini açıqlayıb.

Qurum ötən müddətdə informasiyanın, jurnalist təqdimatının cəmiyyətdə bölücülük yaratmamalı olduğuna dair tövsiyə mətni yayıb. MŞ-nin icraçı katibi Əvəz Rüstəmov quruma müraciətlərlə bağlı məlumat verib.

O, ümumilikdə 6 şikayət üzrə Şura Katibliyinin həyata keçirdiyi işlərdən söz açıb və bildirib ki, həmin şikayətlərdən biri Şikayətlər üzrə Komissiya tərəfindən müzakirəsinə təqdim olunacaq. Digər beş məsələ üzrə işə şikayətçilərlə cavabdehlər arasında anlaşma əldə olunub.

Milyarder İbrahim Süleymanov həbs edildi

Dağıstanlı milyarder İbrahim Süleymanov Moskvada saxlanılıb.

APA-nın Rusiya bürosu yerli KİV-ə istinadən xəbər verir ki, Süleymanov qətlə şübhəli bilinir. İş adamının oktyabrın 2-nə keçən gecə saxlanıldığı bildirilib.

O, bir neçə il bundan qabaq baş vermiş qətl hadisəsində ittiham olunur. Müstəntiqlər onun barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilməsini məhkəmədən xahiş etmək niyyətindədirlər.

Qeyd edək ki, Süleymanov müasir Rusiyanın ən müəmmalı və nüfuzlu oligarxlarından biri hesab olunur. O, əvvəllər dələduzluq və çirkli pulların yuyulmasında təqsirli bilinib, lakin həbsdən sonra da nüfuzunu və hakimiyyətini qoruyub saxlaya bilib.

Motosiklet və skuter oğurları tutuldu

Paytaxtın Binəqədi rayon sakini olan bir nəfər polisə müraciət edərək 500 manat dəyərində motosikletinin nəməlum şəraitdə oğurlandığını bildirib. Daxili İşlər Nazirliyindən verilən xəbərə görə, polis əməkdaşlarının həyata keçirdikləri tədbirlərlə əməli törətməkdə şübhəli bilinən 46 yaşlı Q.Məmmədov müəyyən olunaraq saxlanılıb.

Məlumatla görə, Sumqayıt şəhərində isə 800 manat dəyərində skuteri oğurlamaqda şübhəli bilinən 34 yaşlı R.Abdullayev də polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb. Hər iki faktla bağlı araşdırma aparılır.

Xəzərdə brokonyerlər saxlanıldı

Ekoloji cinayətlərin və ekoloji təhlükəsizlik əleyhinə olan inzibati xətalara qarşısının alınması, su bioresurslarının mühafizəsinə nəzarəti gücləndirmək məqsədilə DİN-in Su Nəqliyyatında Polis İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən tədbirlər davam etdirilir.

Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidmətinin Lənkəran regional qrupundan Modern.az-a verilən məlumata görə, İdarənin Lənkəran Xətt Polis Şöbəsinin əməkdaşlarının bu istiqamətdə keçirdikləri növbəti tədbir zamanı Lənkəran rayonu Xəzər dənizinin su ərazisində qanunsuz balıq ovu ilə məşğul olan A.Salayev və Ə.İslamov saxlanılıblar.

Baxış zamanı həmin şəxslərdən 183 ədəd müxtəlif növ balıqlar və ov alətləri götürülüb. Hər iki faktla bağlı araşdırma aparılır.

Xəzər dənizində, xidməti ərazi olan qoruq, milli park və su hövzələrində su bioresurslarının qorunması və ekoloji tarazlığın təmin edilməsi məqsədilə su polisləri tərəfindən müvafiq dövlət qurumları ilə birgə nəzarət-profilaktik tədbirlər davam etdirilir.

Oktabrın 1-dən Bakıda "məktəbli avtobusları" layihəsinin icrasına başlanılıb. Layihə çərçivəsində xidmət göstəriləcək məktəblər arasında Elitar gimnaziya, 6, 8, 20, 23, 27, 132-134 və 189-190 sayılı məktəblər yer alır.

Milli.Az xəbər verir ki, aylıq abunə haqqının baha olması vətəndaşlar tərəfindən tənqid olunub. Aylıq abunə haqqının 100 manatdan başladığı deyilsə də, real rəqəmlər daha yüksəkdir. Sayt yazır ki, araşdırma nəticəsində qiymətlərin yüksək olduğu üzə çıxıb. Məsələn, Xırdalan şəhərindən 132-134 nömrəli məktəbə gediş-gəliş olmaqla aylıq qiymət 240 manat təşkil edir.

Ay ərzində şagirdlərin ortalamasına 20 dəfə gedib gəldiklərini nəzərə alsaq, Xırdalan şəhərində yaşayan şagird üçün günlük 12 manat yol xərci deməkdir. Yasamalda qalan üçün isə günlük 8,4 manat xərc yaranmış olacaq. Layihə rəhbərliyindən verilən məlumata görə, qazi və şəhid ailələrinə, eləcə də ikinci övladı məktəbdə oxuyan ailələrə endirimlər nəzərdə tutulub. Eyni zamanda, ailədə bir neçə uşaq layihədə iştirak edərsə, ikinci uşağa güzəşt tətbiq edilir. Amma bu qiymətlər adekvat deyil. Valideynlər əlavə olaraq repetitora da ödəniş edir. Yeni təhsil xərcləri çoxdur.

Bəs bu tarifləri hansı qurum və necə müəyyənləşdirib?

Təhsil eksperti Elçin Əfəndi mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikrini bölüşüb: "Məktəbli avtobuslarının dövrüyyəyə buraxılması məsələsi əslində tıxacların aradan qaldırılması məqsədi üçün nəzərdə tutulurdu. Eyni zamanda, burada başlıca məqsəd şagirdlərin daha təhlükəsiz və sağlam mühitdə məktəbə çatdırılması idi. Düzdür, paytaxtda təsadüfi məktəblərdə bu addım atılırdı. Ümumilikdə bu layihə bölgə məktəblərini bu əhatə etməliyi. Bir neçə məktəbin birləşdirilməsi, rasionallaşmadan gəldirdi söhbət. Belə olan halda şagirdlərin yaxında olan məktəbə deyil, daha uzaq məktəbə çatdırılması var idi, bu da daha çox bölgə məktəblərini əhatə edirdi. Paytaxtda isə daha çox mərkəzdə, sıxlıq müşahidə olunan, xüsusilə də valideynlərin şəxsi avtomobilləri ilə məktəbə gətirmələri yollarında tıxac gətirib çıxarıb, məktəblərin qarşısında uzunmüddətli tıxaclar formalaşırdı. Məktəbli avtobusu layihəsi də məhz bunların müəyyən qədər qarşısını almağa hesablanmışdı. Amma mövcud durumda qiymət artımı onu deməyə əsas verir ki, bu şərtlərlə valideynlərin böyük əksəriyyəti prosesdən imtina ediblər. Elə ailələr var ki, orada iki, yaxud üç uşaq var. Onlar da şagirdirlər. Qiymətləri nəzərə alsaq, valideyn hər ay 600-700 manatından keçmə-

lidir. Bu da, əlbəttə, çox böyük məbləğdir. Təbii ki, bunu hər hansı valideyn qarşılaya bilməz. Ona görə qiymətlərin daha münasib olması arzu olunandır. Bunu "Sabah HUB" və "2school" layihələri çərçivəsində, dövlət-özel tərəfdaşlığı çərçivəsində avtobus xidmətlərini təşkil etdilər. Burada 1200-ə yaxın şagirdin ilkin mərhələdə pilot layihələrə qoşulmasını nəzərdə tutur-

burada qiymətlər valideynlər üçün əlçatan olsun. Yeni qiymətlərdə gedişhaqqı 60 qəpik təyin edilib. 5 günlük məktəblərdə şagird gündəlik gedib gələcəksə, maksimum bir həftə ərzində 7-8 manat xərci çıxacaq. Bunu da 4 həftə üzərindən hesablasaq, 32-50 manat şagirdin xərci çıxır. Şagird bir yox, bir neçə avtobus dəyişirsə, gediş-qayıdış üçün ən çox 100 manat qiymət he-

yata keçirilir. Bunların nə qədər effektiv olacağını zaman göstərəcək və biz ümid edirik ki, yaxşı nəticə əldə oluna- cacaq. Amma bir problem var: bizdə təhsil müəssisələri ilə orada təhsil alanların yerləşmə məsələsi arasında tərs mütənəsiblik mövcuddur. Deyək ki, Yasamalda yaşayan uşaq gedib Nəsimi rayonunun ən ucqar bir nöqtəsində məktəbə yazılır ki, guya dər-

Məktəbli avtobusu

taksi qiymətinə

Ekspertlərdən etiraz: "Qiymətlərin bu cür təqdim olunması ilə məqsədə çatmaq mümkün olmayacaq"

dular. Biz həmin avtobusların niyə bu qiymətə şagirdlərin daşınmasını həyata keçirdiyini öyrəndik. Nəticədə məlum oldu ki, şagird sayı azdır deyə, avtobusun xərclərini ödəmir. Bunun yanacaq xərci var, sürücünün aylıq ödənişi var. Onlar qeyd edir ki, avtobusda şagirdlərə dayə də təyin edirlər. Dayə yol boyu onlara nəzarət edir, yolboyu tapşırıqlar icra edir, ona da əlavə əmək haqqı verilir. Amma mənə görə bu, qiymət artımına bir növ "don" geyindirməkdir. Gör-dükləri işin bahalı təqdimatıdır. Bir də gördünüz dedilər, şagird evdə yemək də yeməsin, yolda çay, yemək də verəcəyik, qiyməti bir az da artırırıq. Yeni bunu da desələr, qətiyyətlə təəccüblənəməm.

Ekspert vurğulayıb ki, məqsəd birinci növbədə tıxacların qarşısını almaqdırsa, birinci bunu qanun olaraq qəbul etməliyik: "Milli Məclisdə müzakirə edilməlidir, həmin məktəbli avtobuslarına ictimai nəqliyyat zolağından istifadəyə icazə verilsin. AYNA icazə vermir ki, onlar həmin zolağa daxil olsunlar. İlk növbədə buna çalışmalıyıq ki,

sablanacaq. Bu valideynlər üçün də əlçatan olardı. Amma qiymətlərin bu cür təqdim olunması valideynlər üçün arzuolunmaz vəziyyətdir. Qarşıya qoyulan məqsədə də çatmaq mümkün olmayacaq. Qiymətləri aşağı endirmək, valideynlər üçün əlçatan etmək lazımdır, ən əsası burada dövlətin iştirakçılığını da təmin etmək lazımdır. Bu o deməkdir ki, dövlət büdcəsindən maliyyə ayrılmalıdır, yollar da ictimai nəqliyyat zolağından istifadəyə icazə verilməlidir".

Nəqliyyat eksperti Elməddin Muradlinin də məsələ ilə bağlı fikirləri (avtosfer.az) diqqət çəkir: "Biz bunu alqışlayırıq. Hər halda, effektiv olub-olmayacağından asılı olmayaraq, belə bir addımın atılması təqdir olunmalıdır. Burada isə təbii ki, sistemli bir işin qurulmasının tərəfdarıyıq. Dövlət proqramında da qeyd olunduğu kimi, şəhərin mərkəzində daha ciddi problemlər yaradan məktəblər seçilməli idi. Ümid edirəm ki, həmin məktəblər seçilib və pilot layihə kimi məhz orada məktəbli avtobuslarının tətbiqi he-

yaxşı keçirilir, müəllimlər daha savadlıdır. Yaxud Suraxanıda yaşayan şagird gəlir, şəhərin mərkəzində, "İçərişəhər" metrosunun yanında məktəbə yazılır. Bu isə əlavə fəsadlar yaradır.

Ekspert qiymətlərlə bağlı narazılığa da toxunub: "Məsələn, aylıq 240 manat ödəniş tələb olunur. Valideyn isə hesablayıb ki, bu məbləği ödəməkdənsə, ya taksi tutmaq, ya da öz maşını ilə uşağı aparıb-gətirmək daha sərfəlidir. Çünki vaxt baxımından da üstünlük olur - valideyn maşınla yarım saata uşağı məktəbə çatdırır, amma avtobusda bu, daha uzun çəkir. Bütün bunlara görə məsələ ciddi təhlil olunmalı, real vəziyyət nəzərə alınmalıdır. Sadəcə bir gecədə qərar qəbul edib məktəbli avtobuslarını tətbiq etmək düzgün deyil. Elm və Təhsil Nazirliyi bu məsələyə elmi yanaşmalı, realıqları nəzərə almalıdır. Əks halda, məktəbli avtobusları işləməyəcək, sadəcə məktəblərin qarşısında boş dayanacaq vəziyyətinə düşəcək".

✎ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Vahid Əhmədovdan Nəcməddin Sadıkova ittiham

"Biz Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargah rəisi Nəcməddin Sadıkova Azərbaycan dilində danışmağı öyrədən bilmədik. Nəcməddin Sadıkovun Rusiyaya bağlılığını mən hələ 1993-cü ildən bilirdim".

Bu sözləri keçmiş deputat Vahid Əhmədov "Media Türk TV"-nin efirində səsləndirib.

V.Əhmədov qeyd edib ki, mərhum prezident Heydər Əliyevin göstərişi ilə Füzuliyə gedərkən onların maşını həmin bölgəyə buraxılmayıb - buna N.Sadıkovun adamları imkan verməyib və Füzulidə ermənilərin olduğunu bildiriblər:

"Onlara dedim ki, mənə başqa məlumat var - Füzulidə erməni yoxdur. Soruşdum ki, bunu sizə kim deyib, cavab verdilər Nəcməddin Sadıkov. Çağırdılar, gəldi. Mənə məruzə etdi ki, bəs orada ermənilər var".

Vahid Əhmədov qeyd edib ki, iddialara baxmayaraq o, Füzuliyə gedib və yolboyu hərbiçilərin Füzulidən çıxdığını görüb:

"General Zaur Rzayev də yanımda idi. Maşını saxlatdım, soruşdum ki, niyə qayıdarsınız? Bildirdilər ki, bizə deyiblər ki, Füzulidə ermənilər var".

"Füzuliyə gedəndən sonra gördük ki, orada nə erməni var, nə azərbaycanlı. Gedib oturdum icra başçısının otağında, su içdim. Xəbər aldım ki, heç kim yoxdur - həmin əraziləri tamamilə boşaldıblar. Sonra getdik Cəbrayıl. Orada da post yaradılmışdı, həmin postda da Nəcməddinin adamları var idi. Yenə bizə deyirdilər ki, Cəbrayıldə erməni var. Amma getdik İcra hakimiyyətinə, dedim görürsünüz də, burada bir nəfər də erməni yoxdur. O vaxtdan başa düşdüm ki, kəndlərin boşaldılması Rusiyanın işidir" - deyər sabiq deputat bildirib.

Şərurlu İsfəndiyar həbsin bir addımlığında

Oktabrın 3-də Binəqədi Rayon Məhkəməsində hakim Vüsal Tağıyevin sədrliyi ilə İsfəndiyar Axundova qarşı xüsusi ittiham qaydasında verilmiş şikayət üzrə məhkəmə prosesi davam etdirilib. Musavat.com xəbər verir ki, "Şərur MTK"-nın sahibi İsfəndiyar Axundov ("Şərurlu İsfəndiyar") Cinayət Məcəlləsinin 147.2 (böhtan) və 148 (təhqir) maddələri ilə ittiham olunmasını əsassız hesab edir.

Xüsusi ittihamçı Emil Səməndərov isə qeyd olunan maddələr üzrə onun təqsirli bilinməsinə, cəzalandırılmasına tələb edir. Ötən prosesdə hakim iş üzrə təyin edilmiş linqvistik ekspertizanın yekunlaşdığı və ekspertizanın rəyinin məhkəməyə daxil olduğu bildirmişdi. Bu gün keçirilən prosesdə ekspertiza rəyi elan edilib. Linqvistik ekspertiza müəyyən edib ki, İsfəndiyar Axundov verdiyi müsahibələrdə bir neçə dəfə Emil Səməndərovu təhqir edib. Təqsirləndirilən şəxsin vəkili Ülvü Nəsilbi və Şahbaz Kərimli isə ekspertiza rəyinin ziddiyyətli olduğunu bildiriblər. Vəkil Ülvü Nəsilbi AMEA-nın Dilçilik institutundan əlavə müttəxəssis çağırılması ilə bağlı vəsatət verib. Emil Səməndərovun vəkili Asim Abbasov isə qeyd edib ki, linqvistik ekspertizanın rəyində İsfəndiyar Axundovun müvəkkilini təhqir etdiyi açıq-aşkar göstərilir. Bu səbəbdən vəsatətin təmin edilməməsinə xahiş edib. Məhkəmə vəsatəti təmin edib. Vəkil Asim Abbasov məsələyə rəy verən ekspert Almaz Bayramovanın da prosesə çağırılması üçün vəsatət verib. Məhkəmə vəsatətə baxılmasını təxirə salıb. Xatırladaq ki, İsfəndiyar Axundovu "Proqress 2016" MTK-nın həbsdə olan rəhbəri Emil Səməndərov məhkəməyə verib. Buna əsas kimi Axundovun onu yekun məhkəmə qərarı olmadan dələduz adlandırmasını göstərərək. Buna görə də İ. Axundov barəsində Cinayət Məcəlləsinin 147.2-ci (böhtan) və 148-ci (təhqir) maddələri üzrə xüsusi ittiham qaydasında şikayət edilib. Xüsusi ittihamçı İsfəndiyar Axundovun qeyd olunan maddələrin sanksiyası həddində azadlıqdan məhrum edilməsini istəyir. Növbəti proses oktyabrın 16-na təyin edilib.

Ermenistana köçən separatçılar Qarabağ mövzusunda əl çəkirlər. Hətta baş nazir Paşinyanın AŞ PA-da onların qayıdışının mümkün olmadığını söyləməsi də onlara kar eləməyib. Hələ də separatçı tör-töküntülər qayıdışdan, Xankəndidə görülən işlərdən, özlərinin “mədəni-tarixi abidələrindən” dəm vururlar.

Elə bu günlərdə “Hraparak” nəşri özünü “artsax parlamentinin deputatı” kimi təqdim edən Metakse Akopyanın çıxışına geniş yer verib. Bu qatı separatçı qadın vaxtilə Xankəndidə qondarma parlamentdə danışdı, mitinqlərdə iştirak edərdi. İndi də onun heç bir statusu olmadığı halda danışır, özünü deputat sayır. Axı hani sizin parlamentiniz, harada seçki keçirib mandat qazandınız? Yeni bu dərəcədə absurdun dibinə yuvarlanıblar.

Akopyana gəlinə, onun absurd iddiasına görə, Azərbaycan hakimiyyəti guya “artsaxı doldurmağa çalışır, lakin buna nail olmur”. “İndi Stepanakerti (Xankəndi - red.) sökülər, müharibədən sonra tikilmiş bütün binalar sökülər. Məsələn, qərbi məntiqə Saroyan küçəsində heç bir problemi olmayan gözəl

layihəli binaları sökülər”, - Akopyan sayıqlayır.

Onun fikrincə, Paşinyan hakimiyyətdə olduğu müddətdə belə davam edəcək və Nikolun istəyindən istifadə edərək Azərbaycan Qarabağdakı “erməni izini aradan qaldırmağa tələsir, eyni zamanda bütün artsax ərazisində tarixi, mədəni və qeyri-maddi dəyərləri aradan qaldırır”.

Bu separatçı nə istəyir? Hər dəfə də onun sərsəmləməsini erməni mediası həvəslə tirajlayır. Ümumiyyətlə, “artsax” mövzusunun gündəmə gətirməklə sülh prosesini pozmaq mümkündürmü?

Siyasi şərhçi Azər Həsərət mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışır. Onun fikrincə, Metakse kimi şəxsləri danışdıran Moskvadır:

“Onlar özbaşına danışmırlar. Əgər doğrudan da həmin Metaksi adlı qadın Qarabağda qalmaq, orada yaşamaq istəyirdisə, özünün iddia etdiyi kimi “erməni mirasına” sahib çıxmaq və onu qorumaq niyyətində idisə, Azərbaycan dövləti onları qovmayıb ki. Əksinə, Azərbaycan dövləti onlara açıq şəkildə təklif etdi: qalın, yaşayın, heç bir probleminiz olmayacaq. Qalaya bilərdi, yaşaya bilərdi, sahib

Xankəndidən qaçan o qadın - Metakse nə istəyir?

Azər Həsərət: “Bu cür adamlar özbaşına danışmır, onları danışdırın Moskvadır”

miyyətlə Qafqazda Moskvanın kölgəsi belə görünməyəcək. Quzey Qafqaz respublikaları - başda Dağıstan, Çeçenistan olmaqla - azadlıqlarına qovuşacaq və Rusiya adlı dövlət bizdən min kilometrə uzaqlaşacaq. Azərbaycanın Rusiyayla sərhədi belə olmayacaq.

Sadəəcə indi son çırpıntılar gedir, ürk bulandırmaqla məşğuldurlar. Amma dəyirman öz işindədir - biz də öz yolumuzdayıq. Əsas məsələ odur ki, bu gün Ermənistan rəhbərliyi iradə sahibidir, müstəqil davranır və Azərbaycanla məhz masa arxasında anlaşmanın ən doğru yol olduğunu qəbul edib. Bu mərhələdən sonra aramızda heç kim gire bilməyəcək”.

Xatırladaq ki, Qarabağdan gedən ermənilərə dəstək proqramı 2025-ci il aprel 1-dən azaldılıb. Əmək qabiliyyətli şəxslər artıq 40,000+10,000 dram mənzil müavinətini almırlar. Son dövrlər isə revanşizmin kövrəklənməsi, Rusiyanın İrəvanda təsir dairələrinin fəallaşması, Kremlin himayə etdiyi kilsə ilə Paşinyan administrasiyası arasında qarşıdurma fonunda separatçıların da küçələrə çıxarılması cəhdləri var.

✎ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Ekspert: “Azərbaycan Avropa üçün açar rola malikdir”

“Prezident İlham Əliyev uzun illərdir yürütdüyü balanslaşdırılmış, milli maraqlara əsaslanan xarici siyasət kursu ilə Azərbaycanı regional gücə, eyni zamanda global siyasətdə ciddi tərəfdaş kimi formalaşdırıb. Onun rəhbərliyi ilə Azərbaycan yalnız enerji sahəsində deyil, eyni zamanda nəqliyyat, təhlükəsizlik və diplomatiya istiqamətlərində də mühüm təşəbbüslərlə çıxış edir. “Avropa Siyasi Birliyi” Zirvəsinə dəvət də İlham Əliyevin qitə liderləri tərəfindən etibarlı tərəfdaş kimi qəbul olunduğunun növbəti sübutudur”.

Bu sözləri Musavat.com-a açıqlamasında siyasi şərhçi Əfsanə İbrahimova deyib. O qeyd edib ki, prezidentin bu tədbirdə iştirakı Azərbaycanın sülh, təhlükəsizlik və əməkdaşlıq məsələlərindəki fəallığını göstərir:

“Əsas məqsəd Avropa dövlətləri ilə qarşılıqlı hörmət və bərabər hüquqlu əməkdaşlıq əsasında münasibətləri daha da inkişaf etdirməkdir. Prezident Əliyevin çıxışlarında daim diqqətə çatdırıldığı əsas tezis Azərbaycanın daxili işlərinə müdaxilə olunmaması və əməkdaşlığın qarşılıqlı maraqlara söykənməsi prinsipial mövqe kimi təqdim olunur. Azərbaycan bu gün Avropa üçün bir sıra vacib sahələrdə əvəzolunmaz tərəfdaş kimi çıxış edir. Azərbaycan - Avropa münasibətlərində enerji təhlükəsizliyi məsələsi xüsusi olaraq diqqəti çəkir. Cənub Qaz Dəhlizi layihəsi ilə Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyində açar rola malikdir”.

Siyasi şərhçi vurğulayıb ki, Avropa İttifaqı ilə strateji enerji tərəfdaşlığı sayəsində Azərbaycan qitənin enerji mənbələrinin şaxələndirilməsində mühüm rol oynayır:

“Azərbaycan - Avropa arasında nəqliyyat və logistika sahəsində əməkdaşlıq da mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan “Orta Dəhliz”in - Çin ilə Avropa arasında alternativ nəqliyyat marşrutunun əsas bəndlərindən biridir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu, Bakı Beynəlxalq Deniz Ticarət Limanı və digər infrastruktur layihələri bu baxımdan Avropanın diqqət mərkəzindədir. Sülh və təhlükəsizlik təşəbbüsləri “qoca qitə”nin diqqət mərkəzindədir.

Azərbaycanın bölgədə uzunmüddətli sülhə yönələn bu təşəbbüsləri, xüsusən Ermənistanla normallaşma prosesi həm regional, həm də global sabitlik üçün vacibdir. İlham Əliyevin bu istiqamətdə atdığı ardıcıl və konstruktiv addımlar Avropa dövlətləri tərəfindən də dəstəklənməkdədir.

Həmçinin nəzərə alaq ki, Azərbaycan mədəni və siyasi dialoqun ən böyük örnəyini təqdim edir.

Ölkəmiz multikulturalizm və dini tolerantlıq sahəsində nümunəvi ölkə kimi Avropada tanınır. Bu da onu Avropa Siyasi Birliyi çərçivəsində dialoq üçün vacib tərəfdaş edir”.

✎ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

çıxardı. Amma bunlar könüllü şəkildə bütün Qarabağı tərk etdilər. Bu birinci məsələdir”.

Azər Həsərət vurğulayıb ki, bu gün Azərbaycan və Ermənistan həqiqətən də heç vaxt olmadığı qədər bir-birinə yaxınlaşıb:

“Sülh əldə edilib, faktiki olaraq həm Ermənistan, həm də Azərbaycan sülh müqaviləsini imzalamağa hazır vəziyyətə yaxınlaşıblar. Yeni, məsələ kökündən həll olunmaq üzrədir. Bəs kim narahatdır, hansı tərəf narahatdır? Təbii ki, bizi hər zaman qarşı-qarşıya gətirən, düşməne çevirən Moskva - yeni Rusiya

narahatdır. Məhz bu səbəbdən belə təktük ünsürləri danışdırın da Moskvadır, onlara meydan verən media da birbaşa Moskvanın təsiri altındadır.

Ermənistanda revanşist qüvvələr hələ də qalır, məsələn, Köçəryan və Sarkisyanın tərəfdarları. Hərçənd onların sayı çox deyil, amma hamısı birbaşa Moskvaya bağlıdır. Rusiya onlara hansı tapşırığı versə, onlar da onu yerinə yetirirlər. Yeni, bu qadının danışması da sırf bununla bağlıdır. Qarabağa qayıtmaq dərdi, əslində, heç yoxdur. Əgər olsaydı, dediyim kimi, qalib orada yaşayardı, heç vaxt çıxıb getməzdi. Heç kim onları qovmayıb. Təkcə onu yox, minlərlə erməni də Azərbaycan qovmayıb - sadəcə özləri könüllü şəkildə gediblər. Deməli, danışdırın yenə də Moskvadır, hər zaman olduğu kimi.

Amma sizi əmin edirəm ki, Moskvanın son çırpıntılarıdır. Moskva artıq bölgəmizdə real təsir gücünə malik deyil. Ermənistandan da hərbi bazasını birdəfəlik yığıdırıb aparacaq və bununla da Güney Qafqazda Rusiyanın izi-tozu qalmayacaq. Çox yaxın illərdə isə ümu-

Bakı ilə Paris barışır?

“Fransa yenidən Azərbaycanla əməkdaşlıq gündəminə qayıdır. Bu, Azərbaycanın siyasi qələbəsidir. Fransa prezidenti E. Makron prezident İlham Əliyevin sülh gündəliyini və regionda siyasi reallıqları qəbul etdi. Məhz bu görüş Azərbaycanın diplomatik qələbəsidir”.

Tribunainfo.az xəbər verir ki, bu fikirlərlə siyasi şərhçi Məhəmməd Əsədullazadə çıxış edib. O bildirib ki, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevlə Fransa prezidenti E. Makron arasında İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra belə görüş baş tutmamışdı:

“İki ölkə ilə münasibətlər qı-

rılma nöqtəsinə gəlmişdi. Azərbaycanla Ermənistan arasında ikitərəfli danışıqlarda irəliləyiş və 8 avqustda sülh mətninin parafanması Fransanın regional siyasətinə zərbə vurdu. Çünki Fransa sülhə qarşı idi və Ermənistanı silahlandırır. Paşinyan Fransanın siyasətinin Ermənistan üçün mənfəəti nəticələr verəcəyindən ehtiyat etdiyi üçün eskalasiyanı deyil, Azərbaycanın sülh gündəmini qəbul etdi.

Fransa yenidən Azərbaycanla əməkdaşlıq gündəminə qayıdır. Bu, Azərbaycanın siyasi qələbəsidir. Fransa prezidenti E. Makron prezident İlham Əliyevin sülh gündəliyini və regionda siyasi reallıqları qəbul

Putini tənqid edən aktrisa axtarısa verildi

Rus aktrisa və teleaparıcı Yana Troyanova beynəlxalq axtarısa verilib.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Rusiya İstintaq Komitəsi Telegram kanalında məlumat yayıb.

“Aktrisa Troyanova qarşı cinayət işi üzrə istintaq başa çatıb. Onun bəyanatları rusların milli məsubiyyətinə görə şərəf və ləyaqətini alçaltdırmağa yönəlib”, - bəyanatda deyilib.

Qeyd olunur ki, daha əvvəl məhkəmə Troyanovanı xarici agentlərin fəaliyyətini tənzimləyən qaydaları pozduğuna görə dəfələrlə cərimələyib.

Xatırladaq ki, 2022-ci ildə aktrisa Rusiyanı tərk edərək Fransada məskunlaşıb. O, dəfələrlə Rusiya hökumətini və müharibəni tənqid edib, həmçinin rus xalqı haqqında mənfəi fikirlər səsləndirib.

etdi. Məhz bu görüş Azərbaycanın diplomatik qələbəsidir. Bundan sonra Azərbaycan-Fransa əlaqələrinin yeni mərhələyə keçməsi mümkün görünür”.

can-Fransa əlaqələrinin yeni mərhələyə keçməsi mümkün görünür”.

Avropa Siyasi Birliyinin növbəti - 8-ci sammiti 2026-cı il mayın 4-də Ermənistanda keçiriləcək. Əvvəlcədən məlum olan bu məsələ ilə bağlı Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan növbəti dəfə Danimarkanın paytaxtı Kopenhagen şəhərində bildirib.

“Mən iştirakçı ölkələrdən olan aparıcı həmkarlarımı rəsmi olaraq İrəvana dəvət etdim. Onların hər birinə ev sahibliyi etmək böyük şərəfdir”, - Paşinyan əlavə edib. Qeyd edək ki, Danimarkada keçirilən 7-ci sammitdə Azərbaycan Prezidenti də iştirak edib. Toplantı çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan liderləri görüşüb, 8 avqust razılaşmasını müzakirə ediblər. Növbəti sammitin gələn il İrəvanda keçirilməsi qərarı Prezident İlham Əliyevin İrəvana səfəri mövzusunda aktuallaşdırır. Oktyabrın 2-də Kopenhagendə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Ermənistan Respublikasının Baş naziri Nikol Paşinyan arasındakı görüşlə bağlı rəsmi açıqlamada bildirilir ki, tərəflər ABŞ Prezidenti Donald Trampın təşəbbüsü ilə keçirilmiş Vaşinqton Sülh Sammitində əldə olunan razılaşmaların əhəmiyyətini vurğulayıblar. Onlar Ermənistan və Azərbaycan arasında sülhün daha da möhkəmləndirilməsi istiqamətində səy göstərməyə hazır olduqlarını bir daha təsdiq ediblər. Azərbaycan Prezidenti və Ermənistanın Baş naziri regionda nəqliyyat kommunikasiyalarının faydalarını vurğulayıb, Azərbaycan ərazisində infrastrukturun inkişafı ilə bağlı cari işlərin gedişatı və Ermənistan ərazisində TRIPP layihəsini müzakirə edib, Vaşinqton Bəyannaməsinin icrası ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıblar. Tərəflər bu xüsusda ATƏT-in Minsk prosesinin və onunla əlaqəli strukturların ləğv olunması ilə bağlı yekdilliklə qəbul edilmiş qərarı alqışlayıblar. Görüşdə tərəflər etimad quruculuğu tədbirlərinin bundan sonra da həyata keçirilməsinin vacibliyini vurğulayıb və təmasları davam etdirmək barədə razılığa gəliblər.

Nəzərə alaq ki, artıq iki ölkə arasında sülh prosesi var, etimad mühiti formalaşır. Eyni zamanda, Ermənistan parlamentində 8 avqust razılaşmalarını və ümumilikdə sülh prosesini müdafiə edən bəyanatın qəbul olunması da prosesin irəli aparılması baxımından mühüm addımlardandır. Düzdür, Ermənistan hələlik Azərbaycanın təqdim etdiyi əsas “ev tapşırığı”nı - konstitusiyada ölkəmizə qarşı əksini tapan iddiaların çıxarılmasını nəzərdə tutan referendumu keçirməyib. Amma N.Paşinyan bu məsələyə seçkilərdən sonra baxılmasını da istisna etməyib, bəzən fərqli yanaşmalar sergiləyə də. Eyni zamanda Türkiyə ilə münasibətlərin bərpası, sərhədlərin açılması istiqamə-

Paşinyanın dəvəti, Azərbaycanın şərti

Prezident gələn il Ermənistanda keçiriləcək Avropa Siyasi Birliyinin sammitinə gedə bilərmə? - ekspertlərdən fərqli gözləntilər

tində də hərəkətililik var. Bu arada, Türkiyə Prezidentinin də İrəvandakı tədbirə qatıla biləcəyi haqda mətbuatda materiallar dərc olunub.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bildirib ki, yaxın vaxtlarda Cənubi Qafqazda yeni regional nəqliyyat əlaqələri açılacaq. Musavat.com xəbər verir ki, baş nazir bunu Tsəqkadzorda keçirilən “Mədən sənayesi” forumunda çıxış edərkən deyib. Paşinyan vurğulayıb ki, Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh sazişi, eləcə də yaxın gələcəkdə baş tutacaq regional infrastruktur və nəqliyyat əlaqələrinin açılışı mədəncixarma sənayesinin inkişafı üçün əlverişli şərait yaradacaq.

Erməni blogger və fəal işxan Verdyan isə bildirib ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan həqiqətən sülhə sadıqdır, çünki sülhə alternativ yalnız müharibədir və müharibə Ermənistan dövlətçiliyinin məhvəsinə gətirib çıxara bilər. Verdyan bunu “Minval Politika”ya müsahibəsində Paşinyanın İrəvan və Bakı arasında sülh sazişi kontekstində konstitusiyaya düzəlişləri müzakirə etməməsi ilə bağlı şərh edərkən deyib. O qeyd edib ki, Paşinyanın Azərbaycanla sülh anlayışı zəifdir və onun Azərbaycanın subyektivliyi

barədə unikal baxışı var. Fəal həmçinin Paşinyanın ritorikasının daxili siyasi kontekstdə olduğunu vurğulayıb və yaxın gələcək seçkilərdə daşnak müxalifətin “Paşinyan hər şeyi Azərbaycanın istəyi ilə edir” povestindən istifadə edə biləcəyini qeyd edib. Ermənistanın Avropa İttifaqı ilə yaxınlaşmasına gəlincə, Verdyan bildirib ki, Al-yə üzlük üçün fiziki maneə Türkiyədir. Ermənistanın Al-yə üzv olması üçün Türkiyə ərazisindən quru yol tapması lazımdır. Əks halda, ölkə Rusiyanın iqtisadi əlavəsi olaraq qalacaq. İ.Verdyan yekun olaraq vurğulayıb ki, Ermənistanın regionda inkişafı və Avropa İttifaqına inteqrasiyası üçün yeganə yol sülhün qorunması və praktik həll yollarının tapılmasıdır.

Yeri gəlmişkən, Avropa Siyasi Birliyinin Zirvə toplantısı 2028-ci ildə Azərbaycanda keçiriləcək. Bu barədə cari ilin mayında Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Antonio Košta bildirib. Liderlər səviyyəsində Ümumavropa siyasi dialoqu üçün vacib platformaya çevrilən sammitin 2026-cı ildə Ermənistan və İrlandiya-da, 2027-ci ildə İsveçrə və Yunanıstanda, 2028-ci ilin birinci yarısında Azərbaycan-da, ikinci yarısında isə Latvi-

yada keçiriləcəyi elan olunub. Hesab olunur ki, belə bir tədbirin Bakıda keçirilməsi Azərbaycanla Avropa ölkələri arasında münasibətlərin inkişaf tendensiyasından xəbər verir. Avropanın 10, o cümlədən Avropa İttifaqının 8 ölkəsinin enerji təminatında mühüm rol oynayan Azərbaycana və onun liderinə böyük diqqəti N.Paşinyan da yaxşı anlayır. Paşinyanın hamını İrəvana dəvət etdiyini bildirməsi göstərir ki, Azərbaycan Prezidentini də Ermənistanda görmək istəyir. Xüsusilə də sülh prosesi çərçivəsində Azərbaycan Prezidentini İrəvanda görmək istisna deyil ki, Paşinyanın böyük arzusudur. Bu halda, Azərbaycan Prezidenti İrəvana gedə bilərmə? Hesab olunur ki, bu tarixi bir səfər olar və bütün dünyanın diqqətini cəlb edər. Bəs yekun sülh müqaviləsi olmadan belə bir səfərin reallaşması nə dərəcədə mümkündür?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru, hüquqşünas Sahib Məmmədov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirdi ki, Avropa Siyasi Birliyi Fransanın Avropa İttifaqına sədrlik etdiyi vaxt Fransa prezidentinin təklifi əsasında yaradılmış bir platformadır: “Bu platformaya Al üzvü olmayan dövlətlər də, o

cümlədən Avropa İttifaqı Şərq Tərəfdaşlığı proqramının əhatə etdiyi 6 dövlətdən 5-i - belarus istisna olmaqla - daxildir. Platformanın ötən 7 sammiti göstərdi ki, bu forum davamlı bir platformaya çevrilməkdədir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin Kopenhagen-də keçirilən 7-ci sammitdə iştirakı olduqca məhsuldar oldu. Prezident Əliyev çox mühüm görüşlər keçirdi. Avropa Siyasi Birliyinin əvvəlki sammitləri bir dəfə Avropa İttifaqı üzvü olan dövlətdə, növbəti dəfə isə Avropa İttifaqı üzvü olmayan dövlətdə keçirilir. Belə bir ənənə yaranıb və çox güman ki, yaxın illərdə belə bir sammit Azərbaycanda da keçiriləcək. Bu dəfə növbə Avropa İttifaqı üzvü olmayan Ermənistanla keçib və növbəti sammit Ermənistanda keçiriləcək. Azərbaycan Prezidenti də həmin sammitə dəvət alacaq”.

S.Məmmədov xatırladı ki, ötən il Azərbaycanda bu sammitdən miqyasına görə dəfələrlə böyük, əhəmiyyətinə görə daha vacib qlobal tədbir - COP29 təşkil ediləndə Paşinyana rəsmi dəvət göndərilməmişdi: “Amma nə Paşinyan, nə Ermənistan prezidenti bu tədbirə qatılmadı və hətta adi nümayəndə heyəti

də göndərmədi. Belə olan halda Azərbaycan Prezidentinin Avropa Siyasi Birliyinin Ermənistanda keçiriləcək 8-ci sammitində iştirak edib-etməyəcəyini proqnozlaşdırmaq çətindir. Bununla belə, COP29-dan sonra Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərində ciddi dəyişiklik baş verib. 2025-ci ilin 8 avqust tarixində Vaşinqtonda “Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası arasında sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis olunması haqqında Saziş” paraflanıb və bu iki dövlət arasında sülhün bərqərar olunması istiqamətində mühüm bir irəliləyişdir. Ona görə də münasibətlərin nizamlanması istiqamətində müsbət dinamikanın davam etməsi ona gətirə bilər ki, hətta dövlət başçıları qarşılıqlı olaraq səfərlər edə bilər”.

STM icraçı direktoru qeyd etdi ki, Ermənistanın baş naziri ölkəsinin müstəqilləşməsindən bəhs etsə də, reallıq fərqlidir və onun səfəri xaricə bağlı olan daxili qüvvələrin fəallaşmasına gətirə bilər: “Bu baxımdan Paşinyanın durumu o qədər də yaxşı vəziyyətdə deyil. Azərbaycan Prezidentinin isə belə bir problemi yoxdur. Sammitin vaxtına elə də çox vaxt qalmayıb. Proqnoz verməkdənsə, gözləməyimiz daha yaxşıdır. Prezident İlham Əliyev nəyi, necə, nə vaxt etmək lazımdır yaxşı bilir”.

Siyasi şərhçi Məhəmməd Əsədullazadə isə bildirdi ki, “Avropa Siyasi Birliyi”nin sammitində cənab prezident İlham Əliyevlə N. Paşinyan arasında görüş səmimi və müsbət ortamda keçirildi: “Bu, de-fakto sülhün təzahürüdür. Bu görüşdə müsbət istiqamətdə danışıqlar gedib. N. Paşinyanın “Avropa Siyasi Birliyi” İrəvanda keçiriləcək sammitə dəvət etməsinə gəldikdə, inanmıram ki, erməni baş nazir bu cəsarət edib, cənab Prezidentə bu təklifi versin. Çünki, belə bir səfərin reallaşması mümkün deyil. Nikol Paşinyan COP29-a qatılmadı. Heç nümayəndə heyəti də göndərmədi. Hazırda de-fakto sülh olsa da, bu, Prezidentin Ermənistanda keçiriləcək sammitə qatılması anlamına gəlmir”. M.Əsədullazadə əlavə etdi ki, nəinki ASB sammitinə, ümumiyyətlə, yekun sülh müqaviləsi imzalanandan sonra da cənab Prezidentin Ermənistanla səfər edəcəyini düşünmür: “Cənab Prezident işğala son qoyub. Ermənilərin miatsium ideologiyasını fiasqoya uğradıb. Qarabağ xulyalarını dəfn edib. Düzdür, iki ölkə arasında sülh vacibdir, olacaq. Növbəti dəfə Azərbaycanda ASB sammiti keçiriləcək. İlk növbədə Paşinyan Azərbaycana səfər etməlidir. Ondan sonra, biz Baş nazir səviyyədə Ermənistanla belə bir tədbirlərdə iştirak edə bilərik. Biz Ermənistanla sülhə tələsən deyilik. Onlar bunu tezəşdirməli və istəməlidirlər. Bakının isə şərti və “ev tapşırığı” bellidir...”

□ **E.PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

Overçuk Azərbaycana gəlir: Mühüm görüş

Rusiya Baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk Azərbaycana səfər edəcək. Bu barədə APA-ya Rusiyadakı diplomatik mənbələrdən məlumat verilib. Bildirilib ki, Overçukun Bakıya səfəri oktyabrın 13-14-də nəzərdə tutulub, hazırda səfərin detalları razılaşdırılır. Mənbənin bildirdiyinə görə, Overçukun Bakıda keçiriləcək Azərbaycan, Rusiya və İran arasında üçtərəfli görüşdə iştirakı nəzərdə tutulub.

İran tərəfini isə üçtərəfli görüşdə nəqliyyat və şəhərsalma naziri Fərzane Sadiqin təmsil edəcəyi bildirilib.

“Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına (KTMT) üzv ölkələrin Ermənistan qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirməməsi ölkənin müstəqilliyinə təhəffüz verib”.

Bunu Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan deyib.

“2022-ci ildə biz anlayanda ki, KTMT bizim qarşımızda öhdəliklərini yerinə yetirməyib, yerinə yetirmir və yerinə yetirməyəcək, o an müstəqil olduq, çünki başa düşdük ki, yalnız özümü arxalana bilirik”, - Paşinyan bildirib.

“KTMT bizim qarşımızda öhdəliklərini yerinə yetirməyib” sözləri ilə Nikol Paşinyan sözsüz ki, Azərbaycanın guya Ermənistan ərazisinə girməsini nəzərdə tutur. Belə bir şey isə yoxdur. Hər halda sərhədlər hələ tam delimitasiya və demarkasiya olunmayıb. O zaman KTMT onun üzvü olmayan Azərbaycana qarşı niyə hansısa addımlar atmalı idi ki? 44 günlük savaş, bir günlük antiterror əməliyyatı isə bizim suveren ərazimizdə baş verib.

N.Paşinyan bu kimi ikibəşli

bəyanatları ilə nə demək istəyir? Ondansa daha məntiqli olmazmı ki, Bakının əsas tələbini - konstitusiyaya dəyişikliyi reallaşdırıb sülh müqaviləsinin imzalanmasını tələşsənsin?

Politoloq Yusif Bağırzadə “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Nikol Paşinyanın bu səpkili bəyanatları əslində Ermənistanın KTMT üzvlüyünü davam etdirmək istəməməsindən qaynaqlanır: “Yoxsa ki, Nikol Paşinyan özü də kifayət qədər yaxşı bilir ki, 44 günlük müharibədə də, ondan sonra antiterror tədbirlərində də Azərbaycan hərbi əməliyyatları öz ərazisində həyata keçirib. Belə olan halda KTMT-nin prosesə bu və ya digər şəkildə müdaxilə etməsi mümkün deyildi və onlar da əslində KTMT-nin nizamnaməsini əsas götürərək hər hansı bir müdaxiləyə cəhd etmədilər. Çünki KTMT Nizamnaməsində açıq şəkildə qeyd olunub ki, üzv dövlətlərin bir-birləri qarşısında öhdəlikləri yalnız ölkənin ərazisinə hücum olduqda müvafiq addımların atılması ilə bağlıdır. Odur ki, indi Paşinyan

Ermənistandan Bakı və Moskvaya ikibəşli bəyanat

Paşinyan “Putin NATO-su” ilə bağlı “nala-mıxa” vurur - səbəb

nın KTMT üzvlərini Ermənistan qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirməməkdə qınaması tamamilə cəfəngiyyətdir. Ermənistan ərazisinə Azərbaycan tərəfdən hərbi hücum olmayıb.

KTMT-nin Ermənistan qarşısında guya öhdəliyini yerinə yetirməməsinin Ermənistanın müstəqilliyinə təhəffüz verəməsinə gəldikdə isə bu da yanlış iddiadır. Çünki Ermənistan hələ də müstəqil dövlət olmağı bacarmayıb. Ölkə nə iqtisadi, nə təhlükəsizlik, nə də siyasi qərarların qəbulu baxımından müstəqil ölkə ola bilməyib. İqtisadi cəhətdən Rusiyadan olan asılılıq, sərhədlərin başqa bir ölkənin sərhədciləri tərəfindən qorunması, siyasi qərarların qəbu-

lunda Qərb dairələrindən asılılıq Ermənistanı müstəqil dövlət adlandırmağa imkan vermir. Ona görə də baş nazir Paşinyanın zaman-zaman KTMT ilə bağlı dediklərini sadəcə Qərbə mesaj kimi qiymətləndirmək lazımdır. Xüsusilə də son dövrlərdə onun Rusiyaya səfərləri, atdığı addımlar Qərb tərəfindən yaxşı qəbul olunmadığı üçün indi Paşinyan bu şəkildə özünü sığortalamağa və KTMT ilə münasibətləri baltalamaqla Rusiya ilə məsafəli olduğunun görüntüsünü yaratmağa çalışır”.

Politoloq dedi ki, Nikol Paşinyan açıq şəkildə KTMT üzvlüyündən imtina etmənin Rusiya tərəfindən təzyiqlərə

ni sahələrdə Rusiyadan olan asılılıq aradan qalxdıqca Qərbin də diktəsi ilə Paşinyan Ermənistanın KTMT üzvlüyündən çıxması haqqında rəsmi qərarı verəcək. Bunun üçün isə, yəni Rusiya asılılığından qurtarmaq üçün isə Azərbaycanla sülhə və Türkiyə ilə münasibətlərin normallaşmasına ehtiyac var. Odur ki, Ermənistan hakimiyyəti müxtəlif platformalarda ikibəşli bəyanatlar verməkdənsə bu məsələyə fokuslanmalı və real sülhün əldə olunması üçün əsas əngəli, yəni Konstitusiyada Azərbaycan ərazilərinə qarşı iddianı aradan qaldırmaq haqqında düşünməlidir. Əks halda nə Rusiyanın buxovundan qurtarmaq, nə də müstəqil dövlət olmaq mümkün olmayacaq”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Arif Rəhimzadə: “Ermənistanın böyük bir hissəsi ləğv olunacaq”

“Ermənistan tərəfinin “Zəngəzur dəhlizi” terminologiyasından narahatlığı başadüşülən deyil. Faktiki olaraq, 8 avqustda Vaşinqtonda əldə edilən razılaşma ilə Azərbaycanın bu tarixi bölgəsindən keçəcək marşrutla bağlı razılaşma əldə edilib. Bu “Beynəlxalq Sülh və Rifah naminə Tramp Marşrutu” (TRIPP) adlansa da, Zəngəzurdan keçən bir yoldur. Ona görə də erməni tərəfi bu ifadənin daha çox işlədilməsinə öyrəşməlidir”. Bu sözləri Teleqraf-a YAP İdarə Heyətinin üzvü və Veteranlar Şurasının sədri Arif Rəhimzadə deyib.

Onun fikrincə, erməni tərəfi mümkün qədər Zəngəzur sözündən uzaqlaşmaq istəyir: “Amma yaddan çıxartmaq olmaz ki, tarixi Azərbaycan torpaqlarının bir hissəsi olan Zəngəzur qədimdən belə adlanıb. Erməni tərəfi həmin adın beynəlxalq müstəvidə daha çox işlənməsində narahat olur. Amma onların nə deməsinə əslilə olmayaraq, Zəngəzur dəhlizi açılacaq və Azərbaycan qarşıya qoyduğu məqsədə nail olacaq”.

Arif Rəhimzadə Qarabağ erməniləri ilə bağlı bu yaxınlarda AŞPA-da Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyana ünvanlanan suala da birmənalı cavab verdiyini söyləyib: “Çoxları bu məsələ ilə Qərbi azərbaycanlıların öz ata-baba torpaqlarına geri dönüşü arasında paralellik aparır. Əslində bu tamamilə əsaslı bir yanaşmadır. Doğrudan da Qarabağ ermənilərinin geri qayıdışı məsələsi qaldırılsa, buna adekvat olaraq Qərbi azərbaycanlıların da öz yurdlarına geri dönüşü məsələsi qoyula bilər. Erməni tərəfi isə bunu qətiyyənlə istəmir. Çünki azərbaycanlıların geri dönüşü ilə onlar nələrin baş verə biləcəyini yəqin edirlər. Demək olar, bu zaman Ermənistanın böyük bir hissəsi ləğv olunur”.

“Ermənilərin son zamanlar regional kommunikasiya xətlərinin açılmasına dair açıqlamaları da diqqətdən yayınma bilməz. Faktiki olaraq, bu gün Ermənistan blokada vəziyyətindədir. Yəgənə gediş-gəliş Gürcüstan və İran istiqamətindədir. Bu da onlar üçün əlverişli deyil. Ona görə də Zəngəzur dəhlizinin açılması onlar üçün faydalı olacaq”, - deyə şura sədri əlavə edib.

Deputat: “Makron və digərləri başa düşdü ki...”

Azərbaycan-ABŞ parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri, Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov Teleqraf-ın suallarını cavablandırıb.

Deputat deyib ki, bu gün yalnız Ukrayna deyil, Avropa qitəsi təhlükə altındadır: “Belə olan halda Avropa öz siyasətini elə formada qurmalıdır ki, onun öz daxilində birlik, real dialoq, ikili standartlar-

dan kənar davranış olsun. Məhz yuxarıda sadaladığımız üç mühüm məsələnin içərisində Azərbaycan var. Ona görə də onlar heç də Zirvə görüşü başlayan kimi Azərbaycanı təbrik etmirdi-

lər. Fransa Prezidenti Emmanuel Makron və hər zaman Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeyi ilə seçilən Niderlandın Baş naziri indi ölkəmizin başçısı və nümayəndə heyəti ilə isti görüşlər keçirir. Sözsüz ki, bunlar heç də ələ-belə baş vermir. Onlar nəhayət başa düşdülər ki, Azərbaycanın yaratdığı real-

lıq və təklif etdiyi dəyərlər yalnız onun özünü yüksəltməyib. Bu dəyərlərdən, davranışdan, münasibətdən Avropanın özü də yararlanı bilər. Azərbaycanla vaxtilə memorandumı imza atmış Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula Fon der Lyayen daha sonra ehtiyat edib, qorxub COP29-a gəlməmişdirsə, Kopenhagendə Prezident İlham Əliyevin oturduğu masada əyləşib ölkəmizi təbrik edirdi. Təbii ki, bu təşəbbüs Avropada mövcud olan təşkilatların iflis vəziyyətə düşməsindən irəli gəlir. Yeni faktiki olaraq Avropa Şurası Parlament Assambleyası, Avropa Parlamenti və bu qitəyə aid olan digər təşkilatlar Avropanın yeni çağırışlarına cavab verə bilmədi. Ona görə də belə bir birləşmə ehtiyac yarandı. Bu mənada yeni davranış, təhlükəsizlik sistemi, milli maraqları qoruyan, Ümumavropa Birliyinə böyük töhfələr verən Azərbaycan ən yüksək səviyyədə qarşılandı”.

Bir neçə gündür ki, Ermənistanın ikinci prezidenti Robert Köçəryanın Moskva səfəri ilə bağlı ofisindən heç bir açıqlama almaq mümkün olmur. Bu barədə Ermənistanın “Hraparak” qəzeti məlumat yayıb. Nəşrin yazdığına görə, sabiq prezident son günlərdə Rusiyanın paytaxtına gedib və Kremlin Ermənistan üzrə kuratoru Sergey Kirişenko ilə görüş keçirib.

Məlumatla görə, tərəflər görüşdə Ermənistanın daxili siyasi gündəliyini, xüsusən də mümkün seçkilərlə bağlı məsələləri müzakirə ediblər. “Hraparak” iddia edir ki, Köçəryan seçkilərdə uğur qazanmağın “düsturunu” təqdim edib. Bu düstur müxalifət düşərgəsinin konsolidasiyası, geniş siyasi cəbhənin formalaşdırılması və hökumətə qarşı birgə mübarizədən ibarətdir. Lakin bu planın həyata keçirilməsi ciddi maliyyə resursları tələb edir.

Nəşr qeyd edir ki, Kirişenko Köçəryanın təqdim etdiyi təklifləri dinləsə də, hər hansı öhdəlik götürməyib. Əksinə, Kreml rəsmisi açıq şəkildə bildirib ki, Moskva artıq Ermənistan siyasətindən əl-ələni böyük ölçüdə çəkib. Bu isə ekspertlərin qənaətinə, həm Köçəryanın, həm də digər Rusiya yönülmü müxalifətçilərin perspektivini xeyli zəiflədir.

Digər tərəfdən, baş nazir Nikol Paşinyan da bu vəziyyətdən istifadə etməyə çalışır. O, Qərb və Moskva arasında tərəddüd etdikdən sonra qəfil şəkildə Rusiya ilə “konstruktiv əlaqələrin qurulması” barədə danışmağa başlayıb. Rusiyanın “Dailmi” nəşri yazır ki, Paşinyan bununla Kremlin diqqətini öz üzərinə yönəltmək, Köçəryan kimi fiqurların təsir imkanlarını minimuma endirmək niyyətindədir.

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirib ki, Köçəryan Rusiya prezidenti Vladimir Putinin yaxın dostlarından biridir: “Və Putin bunu hər zaman vurğulayır. Jurnalistlər onun xarici ölkələrdəki ən yaxın dostlarını soruşanda o, Köçəryanın da adını çəkirdi.

Hətta Köçəryan Ermənistan

tanda həbs olunandan sonra Putin İrəvanda keçirilən bir tədbirdə nümayişkarənə şəkildə onun həyat yoldaşına yaxınlaşıb salamlamışdı. Sanki bununla Paşinyana mesaj vermişdi ki, “mənim dostumu həbsdən azad etməlisən”. Sonra Köçəryanın məhkəməsi davam etdi və həbsdən buraxıldı. Lakin yenə də ona qarşı ciddi ittihamlar var.

Ola bilsin ki, bu dəfə baş tutan səfər Rusiyanın yenidən Köçəryanı dəstəyinin artırılması ilə bağlıdır. Halbuki onun Ermənistanı da heç bir reytingi yoxdur. Növbəti il keçiriləcək seçkilərdə onun partiyasının uğur qazanacağı real deyil. Buna baxmayaraq, görünür, Kremldəki müəyyən dairələr hələ də Köçəryandan istifadə etməyə çalışır. Deyilənə görə, Köçəryan bir plan hazırlayıb ki, müxalifəti birləşdirsin və Paşinyan üzərində qələbə çalsın. Ola bilsin ki, Rusiyadakı görüşdə bu planın detalları ilə tanışlıq olub”.

Politoloq deyib ki, Köçəryanın Ermənistanı təsir gücü azaldığına görə Kreml tərəddüd edir: “Təsədüf deyil ki, Putin Paşinyanla da təmasları davam etdirir. Bir neçə gün öncə Paşinyanın Moskvaya səfəri olmuşdu və Putinlə də görüşmüşdü. Putin anlayır ki, bu gün Ermənistanı Paşinyana güclü alternativ yoxdur. Köçəryanın təsir gücü olmadığına görə Kreml Paşinyanla yola davam etmək məcburiyyətində qalıb. Lakin ara-sıra Paşinyana müdaxilə mesajları da göndərilir. Məsələn, Köçəryanın Moskvaya dəvət edilməsi Paşinyana təzyiq kimi qəbul edilə bilər”.

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı bildirib ki, Ermənistanı seçki ərəfində həm

Xocalı qatilinin qəfil Moskva səfəri - Kremldən “ev tapsırığı”

Köçəryan seçkiqabağı Rusiyaya getməklə Putindən hansı təlimatları alıb?

daxildə müəyyən qruplaşmalar gedir, həm də xaricdən maraqlı olan dövlətlər bu ölkədə təsir imkanlarını genişləndirməyə çalışırlar. “Rusiya bu məsələdə daha çox maraqlı olan tərəfdir. Çünki onun Cənubi Qafqazda qaldığı yeganə məntəqə Ermənistanıdır. Çalışır ki, oradakı mövqeyini itirməsin. Kreml Paşinyanla da müəyyən əlaqələri davam etdirir. Çünki başa düşür ki, ona müxalif olan qüvvələrin -Robert Köçəryan və Serj Sarkisyanın ciddi sosial bazası yox-

dur. Samvel Karapetyanın isə sosial bazası olsa da o, kifayət qədər neytrallaşmış. Lakin görünür ki, Paşinyan onun seçkilərdə iştirakına imkan verməyəcək. Erməni mətbuatı yazır ki, Köçəryan Rusiyada lazimi dəstəyi ala bilməyib. Bu zaman sual yaranır ki, bəs o, Rusiyaya niyə getmişdi. Çünki Kremlin marağı olmasaydı, onu qəbul etməzdi. Doğrudur, Putinlə şəxsi münasibətləri var. Lakin siyasətdə dostluq arxa plana keçir, hər tərəfin öz maraqları var.

Sergey Kirişenko isə Putinin göstərişi ilə hərəkət edir. Böyük ehtimalla Köçəryanla hansısa razılaşma var və o, “köməkçi” rolundadır. Çünki nə özünün, nə də onun oğlunun Ermənistanı vəzifəyə gəlmə imkanları yoxdur. Yəqin ki, Karapetyanın əlinin altında hansısa funksiyaya yerinə yetirəcək. Ermənistanı hansısa mitinq, təxribatlar törədə bilərlər. Köçəryanın üzərinə belə öhdəliklər qoyula bilər. Ondan bu istiqamətdə başqa bir gözlənti yoxdur”.

Politoloq Qulamhüseyn Əlibəylin fikrincə, Ermənistan müxalifəti hazırda Rusiyanın təsiri altındadır: “Rusiya çalışır ki, onlardan istifadə edib Ermənistanı qarşıdörsün və bu qarşıqlıq dövründə özünü adamların hakimiyyətə gətirsin. Rusiya müharibədən sonra 2021-ci ildə cəhd etdi ki, Ermənistan parlamentində öz nümayəndələri çoxluq təşkil etsin, lakin alınmadı. İndi isə şərait bir az dəyişib, müxalifət Ermənistanı toparlanıb, hakimiyyətdən narazılıqların da sayı artıb. Rusiya isə bu şəraitdən yararlanmaq istəyir. Buna görə də öz nümayəndələrini Moskvaya çağırır, onları təlimatlandırır və Ermənistanı göndərir. Məqsəd isə odur ki, Ermənistanı daxildən qarşıdırmaq və hakimiyyətə gəlmək mümkündürsə, bunu etmək, mümkün deyilsə, sülh müqaviləsinin imzalanmasını kifayət qədər uzatmaq və Zəngəzur dəhlizinin açılmasına mane olmaqdır. Yaxın günlərdə bu görüşün nəticəsi məlum olacaq ki, Rusiya dəstəyi verib, ya yox. Köçəryanın addımlarını izləmək lazımdır ki, görək Rusiyadan hansı tapşırıqlarla gəlib”.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

Araik və ortaqlarının işi Avropa Məhkəməsinə gedir?

Erməni canilər sülhə həbsdən də mane olurlar

“Ermənistan Azərbaycanda saxlanılan məhbuslarla bağlı dövlətlərarası məhkəmə proseslərindən əl çəkməməlidir”.

Bunu Beynəlxalq və Müqayisəli Hüquq Mərkəzinin direktoru Siranuş Saakyan deyib.

Onun sözlərinə görə, Vaşinqtonda paraflanmış sənəddə dövlətlərarası məhkəmə iddialarından imtina haqqında bənd var: “Bunun imzalandıqdan sonra bir ay ərzində həyata keçirilməsi planlaşdırılır. O deməkdir ki, həmin andan məhbusların hüquqlarının müdafiəsi bütünlüklə onların ailə üzvlərinin çiyinə düşəcək. Bu, özəl məhkəmələrə şamil edilməyəcək”.

Vəkilin fikrincə, əgər məhbusların müdafiəsi və azad edilməsinin siyasi mexanizmləri varsa, onlar yoxlanılmalıdır: “Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin yanaşmasının necə olacağını bilmirik. Bu, görünməmiş bir vəziyyətdir, qanuni yanaşmalar yoxdur. Şəxsi məhkəmə iddiaları ilə paralellər aparsaq, o zaman tərəf şikayətdən imtina edərsə, Avropa Məhkəməsi av-

tomatik olaraq istintaqı dayandırmaz. Məhkəmənin işin dayandırılmasını əsas tələb edən hallar var. Beynəlxalq hüquqi proseslər Azərbaycana qarşı təzyiqləri gücləndirir”.

Bakıda mühakimə olunan erməni əsilli canilərin işi Avropa Məhkəməsinə çıxarıla bilirmi?

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq

Xəyal Bəşirov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Azərbaycanda mühakimə olunan ermənilərlə bağlı məsələ Ermənistanı müxtəlif şəxslər və qurumlar tərəfindən zaman-zaman qabardılır və bununla da sülhə mane olan cəhdlər edilmiş olur: “Bu cür məsələlər dövlətdə məsul vəzifə daşıyan şəxslərin dilindən səslənərsə də yenə də müəyyən prob-

lemlər meydana gətir. Bakıda mühakimə olunan ermənilərlə bağlı gələcəkdə Avropa Məhkəməsinə müraciət edilə bilər. Avropa Məhkəməsinə müraciət etmək hər kəsin hüququdur. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bütün məhkəmə instansiyalarından keçdikdən sonra Avropa Məhkəməsinə müraciət edilir. Hüquqi prosedur bu cürdür. Lakin hətta

bu hüquqi prosedurlar həyata keçirildikdən sonra haqqında söhbət gedən ermənilər Avropa Məhkəməsinə müraciət etsələr belə, onların hüquqları məhkəmə instansiyalarında pozulmadığı və bəzələndə Azərbaycan məhkəmələri ədalətli, faktlara əsaslanan hökm çıxardığı üçün Avropa Məhkəməsinin onların şikayətini əsaslı hesab edəcəyini düşünürəm. Həmin ermənilərin cinayətlərini sübuta yetirən sayızsız-heqsabsız faktlar mövcuddur, onların özləri də ifadələrində ittihamları qəbul ediblər və cinayətlərini açıq etiraf ediblər. Eyni zamanda həmin ermənilər vəkillərlə təmin olunub. Özləri də dəfələrlə bildiriblər ki, nə saxlanılan vaxt, nə təcridxanada, nə məhkəmə prosesində onların hüquqları pozulmayıb. Bütün bunlara görə düşünürəm ki, Avropa Məhkəməsinə nə zaman müraciət etsələr belə Azərbaycanın bundan narahat olmağına ehtiyac yoxdur. Bu şəxslər Azərbaycan dövlətinə, xalqına qarşı çox ağır cinayətlərdə ittiham olunurlar və özləri də ittihamları qəbul edirlər. Onlarla bağlı aparılan məhkəmə prosesi gizli aparılır. Aparılan bütün proses ictimaiyyətə çatdırılır. Mühakimə olunan şəxslərin ailə üzvləri ilə telefonla danışmalarına şərait yaradılır. Onların qanunun nəzərdə tutduğu bütün hüquqları təmin olunur. Odur ki, o şəxslərin Azərbaycanı pozulduğu iddiasını sübuta yetirəcək bir dəne də olsun argumenti

ola bilməz. Belə olan halda Avropa Məhkəməsinə şikayətin də mənası qalmayacaq. Bu ermənilərin məsələsini qaldıran Beynəlxalq və Müqayisəli Hüquq Mərkəzinin direktoru Siranuş Saakyan kimi adamlar özləri də bunu yaxşı bilirlər və əminidirlər ki, hüquqi cəhətdən bu məsələdə uğur əldə etmələri mümkün deyil, məsələni ancaq və ancaq siyasiləşdirməklə nə isə etməyə ümid edirlər”.

Ekspert xatırladı ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında gedən sülh prosesi hansısa erməninin mühakimə olunması məsələsindən qat-qat önəmlidir. Region üçün, Azərbaycan və Ermənistan üçün sülh önəmlidir: “Sülh prosesinin fonunda mühakimə olunan ermənilərin məsələsini qabartmaq sülh prosesinə mane olmaq, prosesi pozmaq niyyəti ilə edilən cəhdlərdir. Bu cəhdlər də əvvəlki cəhdləri kimi uğursuzluğa düşər olacaq. Siranuş Saakyan Ermənistan hakimiyyətinə o cür tövsiyəni edərkən düşünməlidir ki, Ermənistan Azərbaycana, he-sablamlara görə, 150 milyard dollardan artıq zərər vurub və dövlətlər bir-birlərinə qarşı qarşıqlı məhkəmə iddialarından əl çəkirse, burada ən böyük güzəştə Azərbaycan etmiş olur. Azərbaycan yenə də sülh naminə Ermənistanı jest edir, güzəştə gedir. Siranuş Saakyan kimiləri bunu is-təmirərsə əslində Ermənistanı düşünmürlər”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Medalın iki üzü

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Bugünlərdə bir qrup dələduzu saxta orden və medal qayırmaq maddəsiylə tutub içəri saldılar. Onlardan biri - Rasim Məmmədov türmədən təzə çıxmışdı, o zaman da təxminən oxşar maddələrlə suçlanırdı. Dələduzluq, korrupsiya və sairə... Necə deyirlər, bu yoldaş artıq əsl residivist olmuşdur. Qozbeli qəbir düzəldər məsələnin canlı isbatıdır. Sözləşir, hər mənada eybəcər olan bu ürəkbulandıran tipin başçılıq elədiyi saxta QHT-nin adı ibrətamizdir: Sabitlik və İnkişaf Mərkəzi. (Əlbəttə, beləsinə xaricdə "qonqo" deyilir, yəni hökumətpərəst qeyri-hökumət təşkilatı; qonqo qondarmaq - ana dilimizdə maraqlı səslənir).

Dəfələrlə olduğu kimi bizim türmələrin cinayətkarları qətiyyənlə islah etmədiyi ortaya çıxır. Təklif edirəm ədliyyə orqanlarına müdirlik edən yoldaşlar papaq, orden və medallarını qabaqlarına qoyub bir az bu barədə düşünsünlər.

Saxta təltif alveri edən bu lotular triosunun əməlləri əslində qeyri-adi deyil. Guya başqa saxta medal düzəldənlər yoxdurmu? "N" qədərdir. "Dədə Qorqud" medalı qayıranı tutarsan, "Yalincıq" ordeni verən gələr. "Ulu türk" ordeni buraxanın xəbərini oxuyub bitirməmiş görsənsən "Səlyanın 2700 illiyi münasibətiylə" medalı haqda video gəldi. Belə hallar həddən artıq çoxdur. Saxta alimlər, saxta adlar, saxta rütbələr, yalan, yalan, yalan...

Deməli, Azərbaycanda böyük bir yalan dəyirmanı işləməkdədir. Bəs bunun suyunu kim axıdır, dənini kim üyüdür? Əsas sual budur. Tapanın döşünə "1-ci dərəcəli Köşə yazarı" ordeni asmağa söz vermərəm.

Amma yüngülvəri izah edə bilərəm. Bazar iqtisadiyyatında ən mühüm qanun tələb və təklif qanunudur. Bir məhsula tələbat varsa, təklif yaranmalıdır. Tələbat çox, təklif az olanda qiymət qalxır və eynilə tərs proses gedə bilər: təklif tələbatdan çox olanda qiymət düşür. İndi bizim medal bazarında təklif tələbatdan çox olduğu üçün ucuzluqdur. 3 medal istehsalçısı tutuldu, deməli medalların qiymətində yaxın vaxtlarda qalxış gözlənilir.

70 illik, eşşək boyda Sovet imperiyasında bilirsinizmi nə qədər rəsmi, qanuni təltif-məltif var idi? 20 orden, 55 medal, 19 fəxri ad. Hazırda Azərbaycanda isə 12 orden, 99 medal, 22 fəxri ad, 5 dövlət mükafatı və 5 döş nişanı var.

Bəzən kimsə ölür, yazırlar xalq artisti öldü. Neçə nəfərdən soruşursan, heç kim tanımır. Eyni hal xalq yazıçı, xalq rəssamı və sairə fəxri ad verilən yoldaşlara da aiddir. Bu necə xalq artistidir ki, xalq onu tanımır? Gülməlidir axı.

Habil Əliyevlə bağlı bir lətifə yada düşür. Bir gün Elariz Həbilə acıq verir, "sən mənim sənətimi bəyənmirdin, amma hökumət mənə fəxri ad verdi" söyləyir. Habil müəllim deyir: "Onlar verirdi-verirdi, sən niyə götürürdün? Qanacağın çatsa almazdın". Təxminən belə yadımda qalıb. Yəni, bu işin, mövzumuzda uyğun olaraq, medalın iki üzü var. Verən qədər alan da günahkardır. Məsələn, Kaprativ İnstitutunun rektoru və deputat, Respublika Ağsaqqallar Şurasının sədri Eldar müəllim mənə medal yox e, salam da versə almaram, ancaq alanlar var (içlərində həтта Türkmənistan prezidenti də olmuşdur, amma orda bizimkilərin yamadıqları bəlkə ən qanuni medal imiş - vəziyyət o qədər acınacaqlı və tragikomikdir Xəzərin əks üzündə). Nəticə də budur.

Ən təəssüf doğuranı odur ki, belə saxtakarlıq gənclərin də qanına-canına işləyir. Təzəlikcə bir kitab üzü gördüm: "Müstəqillik dövrünün ən yaxşı hekayələri". Məncə bunun Qurbanqulu müəllimə "Dədə Qorqud" medalı verməkdən, yaxud hansısa pensiyaçı erkək və zənənlərin bir-birinə "Qızıl qələm", "İlin ağsaqqalı", "Sadə qəlbli doxtur", "Ən sili-konlu dodaq", "Ən yekə budaqlı şair" və sair kimi ödüllər verməsindən hər hansı fərqi yoxdur. Axı kim, hansı üsulla nəyinsə "ən yaxşı" olmağını müəyyən edibdir? Bu, reklam haqqında qanunu da pozmaq və haqsız, qeyri-dəqiq reklamdır. Sən sabuna "müstəqillik dövrümüzün ən yaxşı sabunu" yazıb sata bilməzsən, eynilə kitabı da belə satmaq olmaz. Xalqımız yalanı bağışlamır!

Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin diplomatik korpusunun əməkdaşı Aşxən Aleksanyan dövlətə xəyanətdə ittiham olunur. Ən son məlumata görə, Aleksanyan ittihamları rədd edib. Bu barədə "Hraparak" qəzeti öz mənbəyinə istinadən xəbər yayıb.

Qəzetin yazdığına görə, onun vəkili Abqar Poqosyan və Tavros Gevorqyan ittihamları şərh etməkdən imtina ediblər. Lakin həbslə bağlı yuxarı instansiyaya müraciət etdiklərini bildiriblər.

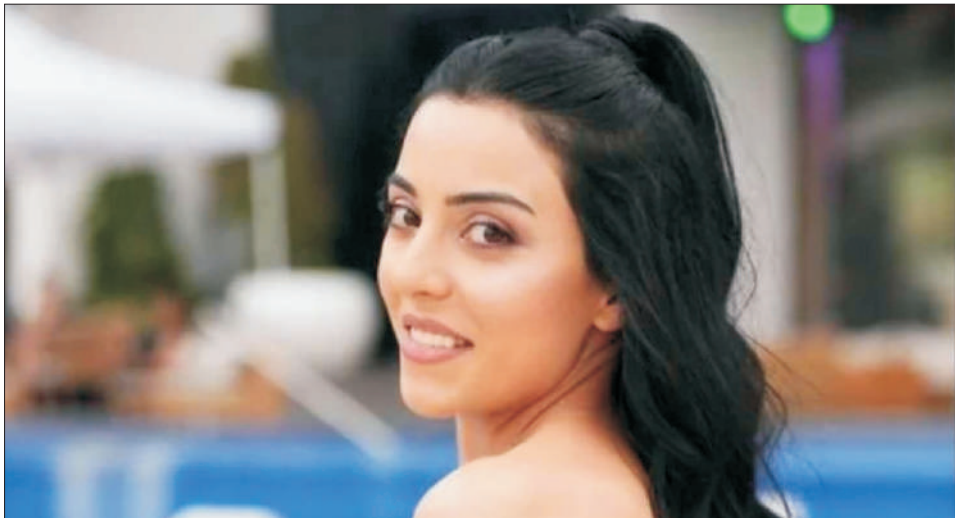
Ermənistanın İstintaq Komitəsi (İK) "Armenia Today" agentliyinə təsdiqləyib ki, Aleksanyan bu işlə məşğul olan yeganə şəxsdir və ibtidai istintaqın sonunda həbs olunub. Agentlik işin təfərrüatlarını açıqlamayıb. Rəsmi açıqlamaya əsasən, Avstriyada konsul işləmiş bu qadın "xarici dövlətin nümayəndəsini dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış etmək üçün şərait yaratmaqda və düşmənçilik fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə köməklik göstərməkdə" günahlar bilinir. Bu günlərdə "təhqiqat" yekunlaşmış və iş məhkəməyə göndərilib.

Aleksanyanın həbsi bu il avqustun 29-da elan edilib. Həmin gün İstintaq Komitəsi Aleksanyana qarşı dövlətə xəyanət maddəsi ilə cinayət işinin başladığını təsdiqləyib. "Xəyanət" isə bu erməni qadının Avropada bir azərbaycanlı diplomatla sevgi münasibətlərində olmasından ibarətdir. Bu barədə mediada yazılar da gedib.

İyunun 20-də Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin əməkdaşı ilə bağlı Cinayət Məcəlləsinin 418 və 424-cü maddələrinin 1-ci bəndi üzrə cinayət işi başlanıb. A.Aleksanyan "xarici dövlətin nümayəndəsinin dövlət sirri olan məlumatlarla tanış olmasına şərait yaratmaq və düşmənçilik fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə köməklik göstərmək"lə təqsirləndirilir.

Ermənistanın Avstriyadakı konsulluğunun əməkdaşı Aşxən Aleksanyan Azərbaycanın xeyrinə casusluqda şübhəli bilinir. Qeyd olunur ki, Aleksanyan bir neçə ay əvvəl İrəvanın "Zvartnots" hava limanında saxlanılıb, amma hakimiyyət qalmaqalın qarşısını almaq üçün bunu ictimaiyyətə açıqlamamağa qərar verib.

İddiaya görə, diplomatın üzərindən bəzi sənədlər tapılıb. Erməni qadın dindirilmə zamanı təkbəşinə hərəkət etmədiyini söyləyib. Saxlanılma əməliyyatından sonra Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidməti Xarici İşlər Nazirliyinin binasında genişmiqyaslı axtarışlar aparıb. Belə ki, o, Adəm adlı bir oğlanla tanış olub. Guya konsul onun azərbaycanlı olduğunu bilməyib. O özünü ABŞ-də doğulmuş və Avstriyada yaşayan yəhudi iş adamı kimi təqdim edib, ingilis və alman dillərində da-

İrəvanda Bakıya qarşı casus şousu

Azərbaycanlı ilə sevgili olmuş erməni konsulun həbsi etimad mühitinə zərbə vurur - reaksiya

nışaraq ünsiyyət qurublar. Daha sonra o, məlumatları qarşı tərəfə ötürüb. Bu müddət ərzində Aşxən ayda 3500 avro nağd pul alıb.

Sual yaranır: bir erməni qadın-diplomatın azərbaycanlı ilə insani əlaqələr qurması "vətənə xəyanət" sayılırsa, o zaman rəsmi İrəvan Bakı ilə qarşılıqlı etimad mühiti yaratmağı nə cür təsəvvür edir? Necə deyirlər, "o nə pəhriz, bu nə turşu?"

Bəs absurd ittihamları rədd edən Aleksanyanı hansı cəza gözləyir? Məhkəmədə Azərbaycanın adı hallana bilərmi? Bu qadın-konsul ölkəmizə dövlət əhəmiyyətli hansı məxfi sənədlərin ötürülməsinə şərait yarada bilərdi?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat"a bildirib ki, Ermənistan sülh prosesinə xələl gətirən elementlərə son qoymalıdır. Onun sözlərinə görə, müsbət irəliləyişin olduğu halda ona zərər vuran addımlar kənar güclərin əlinə fürsət verə bilər: "Son zamanlar Ermənistan suyu bulandıran addımlar atır. Paşinyan və müavini gah Zəngəzur dəhlizi deyilməsinə etiraz edir, gah diplomatı casus ittihamı ilə həbs edir. Rəsmi məlumatda Azərbaycanın adı çəkilməsinə də, vətənə xəyanət maddəsi irəli sürülməsinə, deməli, Azərbaycana işarə olunub. Təbii ki, belə həbslər sülh gündəliyini poza bilməz. Tərəflər tarixi sənəd imzalayıblar. Amma Ermənistanın spekulasiyaları bəyənilən hal deyil".

Hüquq müdafiəçisi qeyd edib ki, etimad mühiti kövrəkdir və kənar qüvvələr onun pozulması üçün dəridən-qabıqdan çıxır: "Konsulun hansı informasiyanı ötürdüyü, casusluğunun nədən ibarət olduğu şübhəli ki, məlum deyil. Ancaq onun həbsində siyasi motivin olması istisna deyil".

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublu da sülhün bərqərar olduğu bir vaxtda belə təqdimatları yolverilməz və zərərli hesab edir. Onun sözlərinə görə, diplomatın azərbaycanlı ilə sevgili olması və onun kimliyi haqda real informasiyalar açıqlanmır: "Həтта belə bir münasibət olubsa, onun casusluq etməsi sual doğurur. Axı müharibə bitib, bir konsul nə kimi məlumatlar verə bilər ki, vətənə xəyanət olsun?! Məncə, onun bir azərbaycanlı ilə əlaqəsini artıq vətənə xəyanət kimi qiymətləndirə birlər".

Hüquq müdafiəçisi konsulun xüsusi əhəmiyyətli informasiyalara malik olduğuna inanmır və sadəcə, Ermənistanın bir erməni ilə azərbaycanlının münasibət qurmasını

böyük qəbahət kimi gördüyü göz qabağındadır: "Parlamentin sədri Simonyan deyir ki, azərbaycanlılar İrəvana gələcək, ticarət olacaq, məhsullarımızı satacağıq, bazarlarda Azərbaycan malları olacaq. Onda bu necə barışıqdır ki, iki nəfərin sevgi münasibətini vətənə xəyanət kimi qəbul edirlər? Ona görə də sülh prosesi uzun məsafəli yoldur və ayaq altında təmizlənməli çoxlu daşlar var. Üstəlik, onu pozmağa hazır qüvvələr müxtəlif ssenarilər üzərində baş sındırırlar. Biz elə etməliyik ki, çox çətinliklə yaranan etimad mühiti korlanmasın. Hər bir halda, bu həbsin Bakı-İrəvan arasında böyük problem yaradacağını da düşünmürəm".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Ağ Ev Azərbaycanla bağlı hesabat yaydı

ABŞ Prezident Administrasiyası bir neçə ölkənin Donald Trampın İsrail və HƏMAS arasında müharibəyə son qoymaq təşəbbüsünü dəstəklədiyini qeyd edən hesabat dərc edib. Musavat.com Ağ Evə istinadən xəbər verir ki, onların arasında Azərbaycan da var.

Hesabatda Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyindən sitat gətirilir: "Biz ABŞ Prezidenti Donald Tramp tərəfindən Qəzza münaqişəsinə son qoyulması üçün hərtərəfli planın elan edilməsini alqışlayırıq. Davamlı və ədalətli sülh səmimi öhdəlik, qarşılıqlı etimad və beynəlxalq hüquqa hörmət tələb edir.

Əsirlər və girovların mübadiləsi, əhəlinin humanitar ehtiyaclarının qarşılanması etimadın yaradılması və gərginliyin azaldılması yolu ilə uzunmüddətli sabitliyə və siyasi rızalanmaya yol açmaq üçün həyati əhəmiyyət kəsb edir.

Yalnız dialoq və xoşməramlılıq yolu ilə iki dövlətli həllin əsasını təşkil edən uzunmüddətli nizamlanmaya nail olmaq olar".

Qonşuda ara qarışır - Qərblə Rusiyanın toqquşma riski

Bu gün Gürcüstanda kritik seçkilər keçirilir, Saakaşvili xalq meydanlara çağırır; Qərb yenə dəyişikliklər edə bilərmə?

“Hər bir ölkənin tarixində elə məqamlar olur ki, yerində və dərhal hərəkətə keçmək lazımdır”. Bunu Gürcüstanın həbsdə olan keçmiş prezidenti Mixail Saakaşvili deyib. Onun iddiasına görə, hazırkı hökumət qarşıdan gələn seçkilərdə növbəti dəfə qələbə qazansa, ölkədə müstəqil media və institutlar məhv ediləcək, çoxlu sayda həbslər olacaq (Teleqraf).

“Bütün bunlar olarsa, ümumi ümitsizlik baş qaldıracaq və Qərb bizdən əl çəkəcək. Ona görə də ayın 4-də ayağa qalxmaq, ölkəmizi xilas etmək üçün son şansıdır. Odur ki, 4-də gəlin və sona qədər dayanın. Azadlıq indi və ya heç vaxt”, - Saakaşvili vurğulayıb.

Qeyd edək ki, oktyabrın 4-də Gürcüstanda bələdiyyə seçkiləri keçiriləcək. M.Saakaşvilinin Milli Hərəkət Partiyası həmin gün Tiflisdə izdihamlı mitinq və küçə yürüşləri elan edib. Partiya təmsilçiləri nümayişlər zamanı sərt addım ata biləcəklərini açıqlayıblar. Gürcüstan rəsmiləri mümkün hadisələri Saakaşvilinin hakimiyyətə qaytarılması üçün tənqidatçı plan hesab edir.

Gürcüstanda müxalifətin seçkiləri udmaq şansı varmı? Qərb bu ölkədə dəyişikliklər edə bilərmə?

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bu seçkilərdə əldə olunacaq nəticələrin Gürcüstan baha başa gələ biləcəyini söyləyib: “Gürcüstanda oktyabrın 4-də keçirilməsi nəzərdə tutulan seçkilərdə Rusiyanın müdaxiləsinin qalib gələcəyini dünyanın aparıcı seçki institutları, beyin mərkəzləri də təxmin edirlər. Amma bu cür vəziyyət Gürcüstan baha başa gələcək. Çünki Qərb Gürcüstanla bütün ipləri qoparacaq. ABŞ tərəfindən də

etirazların olması gözləniləndir, lakin ölkənin daxili siyasətinə görə Gürcüstan xüsusi diqqət ayırmır. Eyni zamanda, Böyük Britaniya tərəfindən də müəyyən sanksiyalar da gözləniləndir. Əvvəllər də Gürcüstan qarşı maliyyə və hərbi yardımların dondurulması, viza rejiminin sərtləşdirilməsi kimi addımlar atılıb. Amma Gürcüstan hökuməti bu vaxta qədər Qərbin bu kimi addımlarına arxasını çevirib və Kremlin qəzəbinə gələcək addımlar atmaqdan çəkinib.

Üstəlik, Rusiya indiki vəziyyətdə Gürcüstanla heç nə verməyəcək. Bu baxımdan, şimal-qərb qonşumuzun iqtisadi durumu da pisləşəcək. Hətta ola bilər ki, Gürcüstan qarşı Qərbin sanksiyaları da tətbiq edilsin. Bəs Gürcüstan müxalifətinin seçkilərdə qalib gəlmək şansları varmı? Əslində bunu 4 oktyabr axşamına təyin edilmiş ümumxalq mitinqinin nəticələri göstərəcək. Digər tərəfdən, müxalifət liderlərinin bir çoxu ya həbs edilib, ya da təzyiq, təhdid altındadırlar. Üstəlik, müxalifət liderlərinin bəzilərinin arasındakı keçmiş narazılıqlar da səngiməyib. Bu da müxalif düşürgələrin birliyinə böyük əngəllər yaradır. Gürcüstanda növbəti inqilab dalğası olmayacaq. Bunun üçün müxalifətin resursları yoxdur. Eyni zamanda, hazırda gürcü ziyalılar “işlərini itirmək təhlükəsinə görə” əvvəlki kimi aktivlik

göstərmir. Çünki Bidzina İvanişvilinin qanadları altında olan hazırkı hakimiyyət müxalif gürcü ziyalılarına qarşı sərt tədbirlər görür”.

S.Əliyeva qeyd edib ki, 2022-2023-cü illərdə Tbilisi Dövlət Universitetinin bir sıra müxalifətyönümlü müəllimləri işdən qovulub, hətta bir çox tələbələr də radikal siyasi baxışlarına görə universitetdən uzaqlaşdırılıblar: “Bir sözlə, Mixail Saakaşvilinin yenidən hakimiyyətə gətirilməsi bu şərtlər altında elə də inandırıcı görünmür. Maraqlı faktlardan biri də odur ki, seçkilərin gedişini cəmi 56 media nümayəndəsi izləyəcək. Yəni Gürcüstan Mərkəzi Seçki Komissiyası müxalif jurnalistlərə akreditasiya verməyib. Bir sözlə, hazırkı hakimiyyət seçkilərə “qırmızı dəyənək”lə gedirlər. Eyni zamanda, parlamentdə təmsil olunan 4 müxalif partiyadan 2-si iştirak üçün təsdiq ala bilib. Əgər onlar da geri çəkilməsələr, hakimiyyət seçkiləri keçirilmiş sayacaq. Həmin müxaliflər isə hakimiyyətə qarşı “loyallıqları” ilə seçilirlər. Görünən odur ki, seçkilər bitəndən sonra Tiflisdə yenidən ara qarışacaq və insanlar küçələrə axışacaq. Güman ki, “Gürcü arzusu” bu dəfə də seçkidən sonrakı riskləri dəmir dəyənəklə idarə edəcək”.

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayevin sözlərinə görə, 4 oktyabrda Gürcüstanda keçiriləcək bələdiyyə seçkiləri əsas müxalifət partiyalarının iştirakı olmadan keçiriləcək: “Hakimiyyətə yaxın bir neçə partiya, həmçinin müxalifət

deyilə biləcək 9 nömrə ilə bir zəif partiya seçkilərdə iştirak edəcək. Gedişat onu göstərir ki, bütün bələdiyyələrə sədrilər (Gürcüstanda bu vəzifə Mer adlanır) hakim partiyanın nümayəndələrindən olacaq. Digər partiyalardan çox sayda sırası bələdiyyə üzvü seçilməsi ola bilər. Çünki Milli Birlik Hərəkatı başda olmaqla seçkidə nəticə əldə etmə şansları olan partiyalar bu seçkilərin nəticələrinin öncədən belli olmasını və digər başqa səbəbləri göstərərək boykot taktikasını seçiblər. Hakimiyyətə qarşıdurma o həddə çatıb ki, Ədliyyə Nazirliyi Milli Birlik Hərəkatının qeydiyyatını ləğv edib. Hətta indiyədək onun seçkilərdə daşdığı 5 nömrəsi artıq digər partiya verilib. Amma bütün bunlara baxmayaraq, partiya fəaliyyətini davam etdirir. 4 oktyabr seçki günü keçiriləcək etiraz mitinqinə digər partiyalarla birgə ciddi hazırlaşılır. Bu hakimiyyəti çox narahat edir. O səbəbdən, Gürcüstan baş naziri bununla bağlı xəbərdarlıq edib. Amma görünən odur ki, istənilən halda 4 oktyabrda, seçki günündə əsasən də Tiflisdə böyük etiraz mitinqi keçiriləcək. Bu mitinqin seçki günü ilə eyni gündə keçirilməsi hakimiyyət üçün böyük problemlər yarada bilər. Müxalifət sonrakı etapın özü üçün çox çətin ola biləcəyini anlayaraq özünün maksimum şəkildə ölkədə böyük etiraz hərəkatının başlanğıcını qoymağa çalışacaq. Hakimiyyət isə buna yol verməmək üçün bütün resurslarını səfərbər edəcək. Nəticənin necə olmasını indidən deyə bilmərəm. Amma MBH və digər müxalifət partiyaları buna çoxdan hazırlaşır və beynəlxalq dəstəyi də artıq alıblar. Bundan sonrakı vəziyyət tərəflərin qarşılarına qoyduqları vəzifələri hansı səviyyədə həyata keçirə biləcəklərindən asılıdır. 4-də olacaq etiraz mitinqi davamlı olarsa və paralel şəkildə regionlara da yayılarsa, o zaman hansısa dəyişikliyin ola bilməsi ehtimalından danışıla bilər. Bu şəkildə olmayacağına, çox güman ki, Saakaşvilinin verdiyi proqnozun həyata keçməsi şansı arta bilər”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

28 beynəlxalq təşkilat Gürcüstanla toplaşır

Gürcüstanda bu gün keçiriləcək yerli seçkiləri 28 beynəlxalq və 27 yerli müşahidə təşkilatı izləyəcək. APA-nın yerli bürosu xəbər verir ki, bu barədə Gürcüstanın Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) sədri Giorgi Kalandarişvili keçirdiyi brifinqdə bildirib.

Onun sözlərinə görə, səsvermə prosesini Gürcüstandakı müxtəlif ölkələrin səfirliklərinin və 21 ölkənin MSK nümayəndələri də müşahidə edəcəklər.

MSK sədri seçkiləri işıqlandırmaq üçün 73 media qurumunu təmsil edən minə yaxın nümayəndənin qeydiyyatdan keçdiyini deyib.

Qeyd edək ki, seçkilərdə 12 partiya iştirak edir. Seçicilər növbəti dörd il müddətinə Tbilisi də daxil olmaqla 64 şəhər və rayon üzrə mərkəzi və bələdiyyələrə üzvlər seçəcəklər.

Gürcüstan üzrə 3 061 seçki məntəqəsi yaradılıb ki, onlardan 2 284-də səsvermə elektron, 777-də isə ənənəvi qaydada keçiriləcək. Penitensiar müəssisələrdə isə 10 seçki məntəqəsi açılıb.

Seçicilərin ümumi sayı 3 513 818 nəfər təşkil edir. Onların 3 130 348 nəfəri elektron texnologiyalardan istifadə etməklə səs verəcək.

Ermənistan Zəngəzur dəhlizindən nələr qazanacaq? - rəy

“Ermənistanın son vaxtlar sülh və kommunikasiya xətlərinin, xüsusilə də Zəngəzurdan keçəcək Tramp marşrutunun (“Beynəlxalq Sülh və Rifah naminə Tramp Marşrutu”) (TRIPP) açılması ilə bağlı ardıcıl bəyanatlar verməsi əslində ölkənin iqtisadi durumu və maraqları ilə sıx bağlıdır. Bu marşrutun fəaliyyətə başlaması Ermənistan üçün bir neçə mühüm fayda yaradır”. Bu sözləri Teleqraf-a Milli Məclisin iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü, deputat Tahir Mirkişili deyib.

Onun fikrincə, ilk növbədə Ermənistan uzun illər apardığı işğalçılıq siyasəti nəticəsində regional kommunikasiya və tranzit dəhlizlərindən kənarda qalıb: “Yeni marşrut isə ölkəyə həm Avropa, həm də Asiya bazarlarına birbaşa çıxış imkanı verəcək. Bu, mövcud ticarət yollarının diversifikasiyası deməkdir və Ermənistanın yalnız Gürcüstan və Rusiya vasitəsilə dünyaya bağlanmaq məcburiyyətini aradan qaldıracaq. İkinci mühüm məqam, ticarət və ixrac imkanlarının genişlənməsidir. Xüsusilə, kənd təsərrüfatı, ağır və yüngül sənaye məhsulları üçün Azərbaycan, Türkiyə, Avropa və Orta Asiya bazarlarına ucuz çıxış asanlaşacaq. Nəqliyyat xərclərinin azalması məhsulların rəqabət qabiliyyətini artırır və ixrac potensialını gücləndirə bilər. Üçüncü olaraq, açıq kommunikasiya xətləri Ermənistanı regionda qapalı iqtisadiyyatdan tranzit ölkəyə çevirə bilər. Bu isə logistika, anbar, nəqliyyat xidmətləri və hətta turizm sahəsinə yeni xarici investisiyaların gəlməsi üçün şərait yaradacaq”.

Komitə üzvü hesab edir ki, bundan əlavə, Ermənistanın enerji və kommunikasiya baxımından regional layihələrə qoşulmaq imkanı yaranacaq: “Azərbaycan və Türkiyə vasitəsilə enerji dəhlizlərinə, gələcəkdə isə bəlkə də yaşıllıq enerji marşrutlarına qoşulmaq imkanı Ermənistanın hazırda məhdud enerji təhlükəsizliyini gücləndirə bilər. Nəhayət, tranzit ölkə statusu Ermənistan üçün əlavə büdcə gəlirləri deməkdir. Gömrük və tranzit rüsumlarından əldə olunacaq vəsait, həmçinin logistika və xidmət sektorunda yaranacaq yeni iş yerləri ölkə iqtisadiyyatına sosial baxımdan da müsbət təsir göstərəcək.

Ona görə də, İrəvanın bu marşrutun tez bir zamanda açılmasına maraqlı göstərməsi təbii bir faktıdır: “Çünki Ermənistan üçün bu, uzun illərin blokadasından çıxış, Azərbaycanın liderliyi ilə reallaşan regional iqtisadi sistemə inteqrasiya və dayanıqlı inkişaf üçün yeni dividendlər əldə etmək imkanındır”.

“Azərbaycanda 3000 yazıçı var”. Bunu Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin birinci katibi Çingiz Abdullayev XI Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisinin açılış mərasimində deyib. “Biz inanırıq ki, növbəti mərhələdə bu müəlliflər yazdıqlarına görə qonorar alaçaqlar”, - o qeyd edib.

“Cebheinfo.az”a açıqlamasında yazar Kəramət Böyükçöl bildirib ki, 3 min yazıçının olması onların hamısının yazıçı olması demək deyil. O qeyd edib ki, Azərbaycanda heç 3 min oxucu yoxdur:

Şair-publisist Aqşin Yenisey isə “Yeni Müsavat”a bildirib ki, Çingiz Abdullayev az deyib: “Azərbaycanda 3000-dən çox yazıçı var. Oxucuların sayı az olsa da, şair və yazıçı, daha doğrusu, yazıçı və şair obrazına bürünmüş insanlar çoxdur. Ona görə məktəblər, universitetlər, dövlət idarələri, xəstəxanalar yazıçı və şairlərlə doludur. Və bir az dərinlən maraqlandıqda, ciddi araşdırma aparanda məlum olur ki, bu cür qurumlarda işləyənlərin əksəriyyətinin hər hansı bir əsəri var: istər şeir olsun, istər nəsr. Mütəlakə ortaliqə belə kitablar, əsərlər çıxır”.

Onun sözlərinə görə, bu yaxınlarda bir restoranda qonaq idi: “Məlum oldu ki, restoran müdirinin romanı var. Burada neqativ bir şey görmək olmaz. İnsanlar yəqin ki, özlərini daha rahat ifadə etmək üçün bu cür yollara əl atırlar. Məsələn, özünü mediada ifadə edə bilmir, televiziya fikirlərini söyləyə bilmir, ən təhlükəsiz yer yaradıcılıqdır”.

Aqşin Yeniseyin fikrincə, dünya ədəbiyyatına çıxmaq sırf yazıçının istedadından asılı məsələ deyil, bu işlərdə sis-

temli yanaşma tələb olunur: “Məsələn, iki il əvvəl Norveç yazıçısı Nobel mükafatı aldı. Amma onun arxasında on illərlə davam edən dövlət dəstəyi vardı. Norveçin Mədəniyyət Nazirliyi həmin yazıçını Nobel mükafatına hazırlayırdı - əsərlərini tərcümə etdirir, dövlətin ayırdığı vəsaitlə onu beynəlxalq səviyyədə tanıdırdı. Dünyada yüzlərlə yazıçı var ki, ədəbi dəyəri bir qəpiklik deyil, yazdıqları bayağı və mənasızdır. Əgər həmin əsərlər Azərbaycanda yazılısaydı, biz özümüz o yazıçını tənqid edərdik ki, niyə belə yazır. Amma onlar dünyada tanınır, çünki arxalarında təbliğat, maliyyə və dövlət dəstəyi var. Dünya kitab bazarı bu cür yazıçılarla doludur”.

A.Yeniseyin sözlərinə görə, bu yaxınlarda “Vegeterian” romanı Nobel mükafatına layiq görüldü: “Onun müəllifi Cənubi Koreyadan idi. Nobel mükafatı verildəndən sonra həmin əsərə maraq artdı. Biz də oxuduq. Halbuki müstəqillik dövründə Azərbaycanda yazılan bir çox romanlarla müqayisədə ən zəif əsərdir. Əgər bu roman Azərbaycanda çap olunsaydı, heç diqqət çəkməzdi. Amma Cənubi Koreya dövlət strategiyası ilə həmin yazıçını Nobel səviyyəsinə qədər gətirdi.

Eyni vəziyyət başqa nümunələrdə də görünür. Bir neçə il əvvəl Buker mükafatı almış bir qadın yazıçının əsərləri ilə ta-

“3000 yazıçı haradadır, pambıq yığırırq?!”

Aqil Abbas və Aqşin Yeniseydən Çingiz Abdullayevə cavab gəldi

nış olduq. Onun yaradıcılığında gördüyümüz odur ki, əsərlər Avropa siyasətinin konyunkturmasına uyğun yazılıb. Mövzular sadə, dil bəsitdir. Amma Avro-

pa siyasətinə cavab verdiyi üçün həmin yazıçıya Buker mükafatı verildi və tanındı. Halbuki o əsəri mən yazsaydım, öz həmkarlarım tərəfindən fitə

basıldım”.

Yazıçı, deputat Aqil Abbas da Ç.Abdullayevə reaksiya verib. Bizim.media-ya deyib ki, ölkədə bu qədər yazıçı yoxdur:

“Yazıçılar Birliyinin üç min üzvü ola bilər, amma Azərbaycanda üç min yazıçı? Bu nədir, pambıq yığırırq?! Yəqin ki, Yazıçılar Birliyinin üzvlərini sayıblar. Onların hamısını yazıçı hesab etmək olmaz. İstedadlıları var, tanınanlar, qələmi olanlar, cavanlar, orta və yaşlı nəsil yazıçılarımız var. Amma üç min olmaz, olsa, üç yüz olar”.

Deputat dünya ədəbiyyatı sıralarında olacaq gənc yazarların da adını sadalayıb: “Yaşlı nəsiləndən Çingiz Abdullayev, Anar, rəhmətlik Elçin Əfəndiyev, Kamal Abdulla, biz dedik-demədik, dünyaya çıxıblar. Gənclərin arasında da var, hələ təzədir, yəqin ki, dünyaya çıxacaqlar. Gənclərdən Şərif Ağayar, Aqşin Yeniseyin dünya ədəbiyyatı sıralarında olacağına inanıram. İndi daha çox ad xatırlamıram”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

“Trenajor zalları ürəyin qənimidir”

Ərşad Əzimzadə: “Meydanda yıxılıb ölən futbolçular, idmanla məşğul olanların az yaşaması bunun nəticəsidir”

Əməkdar artist Cabir İmanovun trenajor zalında qəfil ürəktutmasından ölməsi ətrafında müzakirələr davam edir. Modern.az-ın məlumatına görə, tanınmış loğman - sağlam qidalanma üzrə mütəxəssis Ərşad Əzimzadə də hadisəyə münasibət bildirib. O deyib ki, bu hadisə bir neçə vacib məqamı önə çıxarıb:

“Məlum olduğu kimi, ölkəmizdə, ələlxüsüs da Bakıda trenajor zallarının sayı kosmik sürətlə artır. Onları açan serişətsiz işbazlar insanların sağlamlığını qorumaq məqsədi güdmür, yeganə məqsəd pul qazanmaqdır. Canlı orqanın funksiyası və tələbatı haqqında heç bir anlayışı olmayan cavanlar, artıq çəkili qadınlar və kişilər sağlam həyat tərzini tutmaq əvəzinə, asan üsulla öz qüsurlarını həll etməyə, “formada qalmağa”, yaxud gözə çarpan zahirə görkəm əldə et-

məyə çalışırlar. Nəticəsi də bütün hallarda uğursuz olur”.

Ə.Əzimzadənin sözlərinə görə, göbək kimi artan trenajor zallarına axın Azərbaycan cəmiyyətində səhiyyə və qida mədəniyyətinin aşağı səviyyədə olmasına, ölkədə maarifləndirmə işinin aparılmadığına dəlalət edir.

“Halbuki elmə çoxdan bəllidir ki, idmanın bütün növləri sağlamlığın qənimidir. Hamımızın gözü qabağında meydanda yıxılıb ölən, yaxud infarkt keçirən gənc futbolçular,

idmanla intensiv məşğul olan adamların az yaşaması bunun qaçılmaz nəticəsidir. İnsanda sinir gücü deyil, əzələ gücü yaranan bütün idman növləri, həmçinin “əzələ kaçıdan” trenajor zalları sağlamlığın düşmənidir”, - Ə.Əzimzadə vurğulayıb.

O bildirib ki, dünyanın tanınmış naturopat alimləri bütün hərəkətləri iki qismə bölüblər: faydalı və zərərli hərəkətlər:

“Ağır qaldırmaq, qaçış, gülüş, qaydasız döyüşlər, boks, futbol və idmanın digər növləri daxili orqanlara, ələlxüsüs da ürəyə güclü zərbə vurur, ömrü gödəldir. Trenajor zalında olan qurğular da sağlamlığa zərər qədər də olsun xidmət etmir, xəstəliklərin qar-

şısını ala, xəstəni sağalda bilmir. Bədənə yaxşı forma verən bu hərəkət növü, təkrar edirəm, ürəyin qənimidir.

Bizə əzələ gücü yaranan idman yox, insana həm yaraşlıq verən, həm də onun sağlamlığını qoruyan, bunu itirdikdə isə bərpa edən bədən tərbiyəsi lazımdır. Bədən tərbiyəsinə daxil olan hərəkət növləri kifayət qədərdir. Onların şahı - hər səhər iti addımlarla 8-10 kilometr məsafəni açıq havada qət etmək və dahi yapon alimi Katsudzo Nişinin tövsiyə etdiyi gözəlləşdirici və saflaşdırıcı təmrinləridir. Onlar sağlamlığa da lazımdır, eyni zamanda, xəstələrə də, cavanlara da, ahıllara da. Başlamaq heç vaxt gec deyil.

Əlbəttə, adam birdən-birə o boyda məsafəni qət edə bilməz. Ələlxüsüs da xəstələr və ahi adamlar. Ona görə də minimum məsafədən, məsələn, 1 kilometrdən başlamaq və onu tədricən artırmaq lazımdır. Ürəyin evini yıxan qaçıdan fərqli olaraq, iti addımlarla yerimək, həm fəqərə sütununu şux vəziyyətə salır, həm dərinə gözəlləşdirir, həm də ürəyin və ağ ciyərin fəaliyyətini gücləndirir, əzələləri, damarları, vətərləri, sümükləri möhkəm və elastik edir.

Eyni fikri üzgüçülük haqqında da demək olar. Üzgüçülük də adamı həm yaraşlıq edir, həm dərinə gözəlləşdirir, həm də əzələləri, daxili orqan-

Kamal Abdulla: “Nə olmalıdır ki, deyək, ədəbiyyatımız dünyaya çıxıb?”

Kulis.az Xalq yazıçısı Kamal Abdullanın 75 illiyi münasibətilə onunla söhbət edib. Geniş müsahibəsində yazıçı ədəbiyyatımızın dünyaya çıxmasından danışdı. K.Abdulla deyib ki, söhbət əgər tərcümədən gedirsə, tərcümə prosesi əsərin təqdimatından başqa - mədəniyyətin ayrılmaz parçası kimi yaşamalıdır:

“Bizim ədəbiyyatımızın dünyada yeri var, ya yoxdur? Bu, çox qərribə sualdır. Mənə elə gəlir, qoyuluşu düzgün deyil. Azərbaycan da dünyanın bir hissəsidir. Bu məntiqə əsər yazılırsa, artıq dünya ədəbiyyatıdır. Buna belə baxmaq lazımdır. Dünyaya çıxmaq dedikdə, bunu necə başa düşməliyik? Əsəri dəfələrlə tərcümə etmək? Elmi və ya müxtəlif kitabla bağlı portallarda müzakirələr? Bütün bunlar son dərəcə nisbi anlayışlardır”.

Onun fikrincə, elə yazıçılar var ki, əsərləri həm universitetlərdə təqdim olunur, həm kitab bazarlarında müzakirələri keçirilir, hansısa ölkədə iki dəfə, üç dəfə çap edilir, hətta pirat nəşrləri də olur, amma yenə elə bil nə işə çatmır: “Nə çatmır? Dillərdə əzbər olmalıdır? Nə olmalıdır ki, biz deyək, Azərbaycan ədəbiyyatı dünya miqyasına çıxıb?”

ları möhkəmlədir. Gimnastika, voleybol və tennis oynamaq da faydalı hərəkət növləridir”.

Ə.Əzimzadə deyib ki, bədən tərbiyəsinə daxil olan hərəkətlər həm də sağlamlıq üçün çox önəmli olan bir vacib balansı qoruyub saxlayır. Söhbət daxil olan enerji (qida) ilə çıxan enerji (hərəkət) balansından gedir.

“Bu balans pozan adamların, ələlxüsüs da qidada ancaq ləzzət axtaran qarınquluların bədənini ət basır. Artıq ət daxili orqanların ərazisini daraldır, onların funksiyasını pozur. Onlar xilas yolunu trenajor zallarında axtarırlar. Tapa bilmirlər. Xilas yolu - bədən tərbiyəsidir”, - Ə.Əzimzadə qeyd edib.

Bakıda "son mənzil" problemi: məzarlıqlar "od qiymətinə"

Komitə sədri xüsusən aztəminatlı ailələrin problem yaşadığını açıqladı və yerləri bələdiyyələrə verməyə çağırırdı - mütəxəssis rəyi

"Nazirlər Kabinetinin nümunəvi qəbiristanlıqlarla bağlı qərarı var. O vaxt biz bunu qanun şəklində qəbul etmək istəyirdik. Hesab edirəm ki, bunu qanun şəklinə salmaq lazımdır".

Bunu Milli Məclisin Regional Məsələlər Komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov parlamentin 2025-ci il payız sessiyasının ilk plenar iclasında çıxışı zamanı deyib.

S.Novruzov bildirib ki, yerlərdə nümunəvi qəbiristanlıqlar bələdiyyələrə verilməlidir: "Çünki aztəminatlı ailələrin hamısı bələdiyyələrə müraciət edir. Bələdiyyələr də bunu həyata keçirməlidir, kimin imkanı yoxdur, ona köməklik etməlidir".

Qeyd edək ki, qəbiristanlıqlar məsələsi də gündəmdən düşməyən, fəqət, həll olunmayan problemlərdən biridir. İllərdir bu məsələ Milli Məclisdə müzakirə olunur, müəyyən qanunlar qəbul olunur, qaydalar təsdiqlənir, lakin qəbiristanlıqlarda torpaq sahələri yə-nə də "od qiymətinə" satışı çıxarılır. Ölüsünü basdırmaq üçün camaatdan bir ovuc torpağa bir bağlama pul tələb olunur. "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu, bu qanuna edilən dəyişikliklər, daha bir neçə qərar var ki, qəbiristanlıqların ərazilər üzrə bələdiyyələrin balansına verilməsini nəzərdə tutur. Təəssüf ki, üstündən xeyli vaxt keçməsinə baxmayaraq, təhvil-təslim prosesi hələ də başa çatdırılmayıb. Dolu qəbiristanlıqlar təhvil verilib, istifadədə olan, boş torpaq sahələri olan qəbiristanlıqlar isə verilməyib.

Respublikaçı Alternativ Partiyasının (ReAL) sədri, iqtisadçı Natiq Cəfəri "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, bələdiyyələrin səlahiyyət və məsuliyyət bölgüsündə payı çox aşağıdır: "Qə-

biristanlıqlar da daxil olmaqla, torpaq sahələri gəlirli sahə olduğu üçün onların bələdiyyələrin səlahiyyətinə verilməsi prosesi hələ də həyata keçirilməyib. Hazırda Azərbaycan-da bələdiyyələrin idarəetmə resursları çox məhduddur. Bələdiyyələrin səlahiyyəti də, məsuliyyəti də xeyli artırılmalıdır. Qanunvericiliyə dəyişikliklərə ehtiyac var. Belə olarsa, bələdiyyələrin fəaliyyəti üçün daha yaxşı şərait yaran bilər. Təəssüf ki, Azərbaycan bələdiyyələri "ölü doğulmuş" orqana çevrilib".

Bələdiyyələrin Fəaliyyətinin Təbliği İctimai Birliyinin sədri Vüqar Tofiqli Sherg.az-a bildirib ki, illər əvvəl Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin Mənzil-Kommunal Təsərrüfatı Departamentinin Əhaliyə Vətəndaşlıq Xidməti Trestinin balansında olan qə-

biristanlıqların ərazilər üzrə bələdiyyələrin balansına verilməsinə başlanılıb: "İlk növbədə dolu, habelə trest tərəfindən xidmət göstərilməyən, əslində isə bu quruma yük olanları çox operativ şəkildə bələdiyyələrə təhvil verdilər.

Hazırda istifadədə olan, habelə xidmət sahələri olmuş qəbiristanlıqların isə təhvil verilməsi nəzərdə tutulmadı. "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu, bu qanuna edilən dəyişikliklər, daha bir neçə qərar var ki, qəbiristanlıqların ərazilər üzrə bələdiyyələrin balansına verilməsini nəzərdə tutur. Təəssüf ki, üstündən xeyli vaxt keçməsinə baxmayaraq, təhvil-təslim prosesi hələ də başa çatdırılmayıb. Dolu qəbiristanlıqlar təhvil verilib, istifadədə olan, boş torpaq sahələri olan qəbiristanlıqlar isə verilməyib".

Onun sözlərinə görə, bunun bələdiyyələrin balansına verilməməsinin isə konkret səbəbi hər kəsə aydındır: "Necə ola bilər ki, Zabrat qəsəbəsindeki boş yeri olmayan iki qəbiristanlıq bələdiyyənin balansına rahatlıqla verilir, ancaq xristian qəbiristanlığı ilə üzübüz ərazidə, kifayət qədər boş sahəsi olan qəbiristanlıq isə təhvil verilmir? Digər ərazilərdə də vəziyyət eynidir. Müvafiq qurum, yeni Əhaliyə Vətəndaşlıq Xidməti Trest qəbiristanlıqlardakı boş yerləri də satın sonra yəqin ki, bələdiyyələrin balansına verəcəyini indidən düşünmək olar.

Müşahidələrimiz göstərir ki, bu gün trestin balansında olan qəbiristanlıqlar bələdiyyələrə "alayıncıq" şəkildə təhvil verilib. Yeni qəbiristanlığın ərazisinin "idarəetməsindən" başlamış, ərazidə qanuni və qanunsuz fəaliyyət göstərən məzar daşı sexlərinədək məsələlərin yaratdığı problemlər bugünkü öz həllini tapmayıb. Təhvil-təslim aktını ərazinin xəritəsi, qəbiristanlıq reyestri olmadan sədrlərə bəzən məcbur imzaladırlar. Bir çox halda siyasi rəhbərlərə edilən "hansısa şəxsin" zəngi sayəsində bələdiyyə sədrləri tərəfindən aktı imzalamaq məcburiyyətində qalmaları da danılmaz faktır. Bəzi hallarda trest bələdiyyələri günahkar çıxarmağa çalışsa da, əslində, bələdiyyələrin bu prosedura həvəslənməsinin əsas səbəbini açıqlamağa maraqlı olmaları da təəssüf doğurur.

Bu istiqamətdə apardığımız müşahidələr göstərir ki, qəbiristanlıqları təhvil almağa maraqlı olmayan bələdiyyələrin əsaslı səbəbləri də var imiş. Müşahidələrimizdən belə qənaətə gələ bilərik ki, əgər biz bələdiyyələrin bu prosedura tam nəzarət etməsini, o cümlədən bu sahədəki xidmət səviyyəsinin və keyfiyyətinin artırılmasını istəyiriksə, onda bu sahəyə dövlət tərəfindən məhz yuxarıda adıçəkilən trestə ayrılan maliyyə vəsaitini də sistemin qurulması üçün bələdiyyə büdcəsinə ayırmalı idik. Nəzərə alaq ki, qanunvericilik də buna imkan verir".

■ Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Müsavat"

Xırdalanda qadın sevgilisini bıçaqladı - Təfərrüat

Abşeron rayonunda ər-arvad arasında mübahisə cinayətlə nəticələnib. Telegraf.az xəbər verir ki, hadisə ötən il dekabrın 22-də Xırdalan şəhərində baş verib.

1989-cu il təvəllüdlü Fizzə həmin gün saat 19 radələrində yaşadığı evin hasarla əhatələnmiş həyatında qeyri-rəsmi ər-arvad münasibətində olduğu Elşadla (adlar şərtidir - red.) mübahisə edib.

Fizzə ərinin daim spirtli içkilər qəbul etməsinə və ona maddi dəstək olmamasına iradını bildirib.

Mübahisə əsnasında qadın əsəblərini cilovlaya bilməyib və ərinin üzünə hücum edib. Əvvəlcə əli ilə onun sifətinə şillə vurub, ardınca onun sol əlinə xəsarətlər yetirib.

Daha sonra mətbəx bıçağını götürüb və zərərçəkmiş şəxsin sol bud nahiyyəsindən vurub.

Hadisəni törədən Fizzənin barəsində Cinayət Məcəlləsinin 128-ci (qəsdən sağlamlığa zərərvermə) maddəsi ilə ittiham elan edilib.

İş üzrə izahat verən Fizzə elan olunmuş ittiham üzrə özünü təqsirli bilib. O bildirib ki, zərərçəkmiş şəxs onunla qeyri-rəsmi münasibətdədir:

"Elşaddan əvvəl 2010-cu ildən 2013-cü ilədək Mehdi ilə qeyri-rəsmi ər-arvad münasibətində yaşamışam. Həmin münasibətdən 2012-ci il təvəllüdlü övladım doğulub.

Elşadla 2024-cü ildə "TikTok" sosial şəbəkəsində tanış olmuşam. Anama əlil arabası axtararkən Elşadla əlaqə saxlayaraq onunla danışdım. Bundan sonra tanışlığımız yarandı".

Təqsirləndirilən şəxs qeyd edib ki, bir neçə gün sonra Elşad Mingəçevir şəhərindən gəlib və onların yaşadığı evdə qalmağa başlayıb:

"2024-ci ilin noyabr ayında dini nikah bağladım. Lakin bir müddət sonra Elşadın içki aludəçisi olduğunu bildiyim üçün münasibətlərimiz korlandı. Ona dəfələrlə ayrılmağı təklif etdim. Lakin razılaşmaq istəmədi. Bir neçə gün əvvəl Elşad yaşadığım ünvana gəldi. Söhbət əsnasında ona yenə ayrılmağı təklif etdim, o bu dəfə də etiraz etdi".

Fizzə bildirib ki, 2024-cü il dekabrın 22-də saat 19 radələrində evdə olarkən Elşada içkidən əl çəkməyi və ona maddi dəstək göstərməyi deyib:

"Onunla aramızda münaqişə baş verdi. Ünvanıma nalayiq ifadələr işlətdiyi üçün əsəbiləşdim və onun sol əlindən tutaraq çəkdim. Sonra mətbəxdə oturdum, bıçaqla yemək hazırladım.

Kartof soyarkən Elşad mənim və ailə üzvlərimin ünvanına nalayiq ifadə işlətdi, sonra həyətdə düşdü. Arxasınca gedərək ona yaxınlaşdım. Əlimdəki mətbəx bıçağı ilə sol bud nahiyyəsini vurdum".

Abşeron Rayon Məhkəməsinin hökmü ilə Fizzə 1000 manat miqdarında cərimə olunub.

Evindən 350 min oğurlanan məmur kim olub?

Bakının Binəqədi rayonu ərazisində mənzillərdən birindən içində 340 min manat olan seyf oğurlanıb. Polis tərəfindən həyata keçirilən tədbirlərlə oğurluğun 1986-cı il təvəllüdlü Ş.Hüseynova və onun əmisi oğlu 1991-ci il təvəllüdlü Q.Hüseynov tərəfindən törədilməsi müəyyən edilib. Onların barəsində Cinayət Məcəlləsinin 177.3.2-ci (külli miqdarda oğurluq) maddəsi ilə açılmış işin ibtidai istintaqı tamamlanaraq Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib.

Məhkəmədə məlum olub ki, ev sahibi E.Müseibov nazirliklərdən birinin vəzifəli şəxsidir. Oğurluğa görə tutulmuş qadın isə ev sahibinin oğlunun sevgilisi olub.

Belə ki, ailəli şəxs məmurlun oğlu ilə 2021-ci ildən sevgili olub. Onlar əsasən E.Müseibovun oğlunun istəyi ilə evdə görüşüblər və bu zaman Ş.Hüseynova seyfın yerini öyrənib. O, qeyri-qanuni

yolla sevgilisinin atasının evinin açarını əldə edərək nüsxəsini çıxartdırıb və evdə kimsənin olmadığı vaxt oğurluq cinayətini törədib. Daha sonra seyf Bakıdan Şəmkirə aparılaraq açılıb. Həmin pulun bir hissəsi ilə özünə bahalı avtomobil alıb.

Qadın məhkəmədə bildirib ki, seyf ona sevgilisi özü verib və pulları hədiyyə edib. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkə-

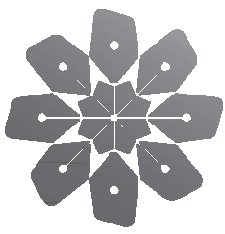
məsinin 30 sentyabr tarixli hökmü ilə Ş.Hüseynovaya və əmisi oğluna 5 il həbs cəzası verilib. Qeyd edək ki, xəbəri "qafqazinfo" saytı yayıb.

Modern.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, evindən 340 min manat oğurlanan şəxs Elm və Təhsil Nazirliyinin vəzifəli şəxsi olub.

E.Müseibov məhkəmədə verdiyi ifadəsində bildirib

ki, o, may ayında əməliyyat olunub. Əməliyyat olunduğu gün ailə üzvləri ilə birlikdə xəstəxanada olub, əməliyyat xərclərini ödəmək üçün seyfden pul götürülüb. Seyf onların yataq otağında saxlanılmış və onun yerini yalnız özü ilə həyat yoldaşı bilirmiş. Seyfin hündürlüyü təxminən 40-50 sm, çəkisi isə 15 kq-a yaxın olub, bir nəfərin təkbaşına götürməsi çətin idi.

Seyfin yalnız bir ədəd açarı olub və bu açar həyat yoldaşında saxlanılmışdır. Zərərçəkmiş deyib ki, ailə hər ay qazancından müəyyən məbləği seyfə qoyurmuş, oğulları isə seyfın yerini bilməyiblər. O, oğurluğun məhz mayın 11-də baş verdiyini ehtimal edir, çünki həmin gündə seyf yerində olub.

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Təbii inhisarların tənzimlənməsi iqtisadiyyatın sağlam inkişafı üçün vacibdir. Bunu Bakıda keçirilən II Milli Rəqabət Forumunda çıxışı zamanı iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov deyib (APA).

O qeyd edib ki, gündəlik həyat və iqtisadi fəaliyyətin düzgün uzlaşdırılması üçün təbii inhisarların rolu və onların tənzimlənməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır: "Bəzi hallarda təbii inhisar anlayışı ictimai müzakirələrdə və ekspert təhlillərində yanlış qəbul olunur. Təbii inhisar heç də mənfi anlayış deyil. Sadəcə olaraq, bu sahələrin düzgün tənzimlənməsi vacibdir. Azərbaycanda bir sıra strateji əhəmiyyətli sahələrdə fəaliyyət əsasən təbii inhisar subyektləri tərəfindən həyata keçirilir. Ölkə kontekstində bu, adətən dövlət müəssisələrinə aiddir. Dövlət müəssisələrinin təbii inhisar statusunun idarə olunması rəqabət mühitinin qorunması baxımından diqqət mərkəzindədir. Bu sahələrin müəyyən qədər özəl sektor üçün açılması, yeni oyunçuların meydana gəlməsi təbii inhisarların mövqeyi ilə balanslı şəkildə tənzimlənir. Bu proses həm qəbul edilmiş qanunvericilik, həm də aparılan institusional islahatlarla dəstəklənir. Ayırı-ayrı dövlət müəssisələrində korporativ idarəetmənin gücləndirilməsi və dövlət holdinqlərinin yaradılması da məhz bu məqsəddə xidmət edir".

Mikayıl Cəbbarov vurğulayıb ki, Azərbaycan kimi kiçik ba-

zarlarda əsas çağırışlardan biri iqtisadiyyatın diversifikasiyası, yeni məhsul və xidmətlərin bazara gətirilməsidir. "Ən azı iki böyük oyunçunun mövcudluğu vacibdir. Lakin sağlam rəqabət mühitinin formalaşması üçün bu say daha çox olmalıdır. Məqsədimiz iqtisadiyyatda bu gün mövcud olmayan məhsul və xidmətlərin istehsalını təşviq etmək və onları bazara çıxarmaqdır. Bu istiqamətdə əsas məsələ həmin bazarların necə tənzimlənməsi və istehlakçı maraqlarının necə qorunması ilə bağlıdır. Bütün bu çağırışlar rəqabət siyasətinin və dövlət tənzimləyici qurumlarının qarşısında duran mühüm vəzifələrdir".

Mikayıl Cəbbarov onu da deyib ki, Azərbaycanda tənzimləyici qurumların bazar iştirakçısı funksiyasını daşması sistemli risk yaradır.

Iqtisadiyyat nazirinin bu çıxışı dövlətin əlində olan təbii inhisarların fəaliyyətinə nəzarətin gücləndirilməsinin zəruriliyini bir daha ortaya qoyur. Bu, xüsusilə əhəlinin kütləvi istehlakçısı olduğu xidmətləri təqdim edən qurumlarla bağlı son dərəcə vacibdir. Bura elektrik enerjisi, qaz, su təminatı ilə yanaşı, dövlət qurumlarının inhisarçı mövqedə olduğu digər sahələr - internet və rabitə, sərni-

şindəşmə xidmətləri və sair də daxildir. Məlumdur ki, Azərbaycanda dövlətin əlində olan xidmət sahələrinin əksəriyyətində kəskin keyfiyyət problemi yaşanır: bir qayda olaraq vətəndaşların onların təchizatçısını seçmək imkanı olmur. Bu, həmin sahədəki dövlət inhisarçısının xidmət keyfiyyətindən daha çox qiymət artımına diqqət yetirməsinə gətirib çıxarır. Nəticədə, məsələn, Bakı şəhərində metro ilə sərnişindəşmə tarifləri ildən-ilə artsa da, xidmətin

keyfiyyətində hər hansı müsbət dəyişiklik müşahidə olunmur. Əksinə, metrodan istifadə sürətlə artan sıxlığa görə mümkün hala gəlir.

Yaxud su, qaz, elektrik enerjisi təminatı ehtiyacın yüksəldiyi dövrlərdə kəskin şəkildə pisləşir: yayda su, qışda qaz təminatında fasilələr istehlakçıları çətin vəziyyətə salır. Bölgələrin elektrik enerjisi ilə təminatı isə ilin bütün fəsilələrində yoxdur.

Yaxud Aztelekom-un ötən ildən internet tariflərini kəskin

artırması fonunda bu xidmətin keyfiyyətində heç bir dəyişiklik baş verməyib.

Azərbaycanın 2000-ci illərin əvvəlində əhatə edən öz təcrübəsi göstərir ki, belə xidmətlərin özəl ellərə idarəçiliyə verilməsi bütün təchizat sisteminin yenilənməsi, xidmət keyfiyyətinin yüksəlməsi ilə nəticələnir. Təəssüflər olsun ki, Bakının elektrik təchizatından başlayan bu proses yarımcıq dayandırıldı.

Dünya təcrübəsi göstərir ki, inhisar kimə məxsus olursa-ol-

Rəqabət Məcəlləsi qüvvəyə minsə də, bu sahədə ciddi dəyişiklik müşahidə olunmur

sun, iqtisadiyyat üçün zərərli haldır. Azərbaycan təcrübəsi bu halın ölkənin ümumi iqtisadi inkişafına necə zərər vurduğunun əyani göstəricisidir. Ötən ildən Azərbaycanda Rəqabət Məcəlləsi qüvvəyə minsə də, ölkə iqtisadiyyatının əksər sahələrində müşahidə olunan inhisarlaşma sahəsində hansısa ciddi dəyişikliyin olduğunu söyləmək mümkün deyil. Hərçənd Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin sədri Elnur Bağirov maraqlı statistika açıqlayıb. Onun sözlərinə görə, 2025-ci ilin 8 ayı ərzində ötən ilin müvafiq dövrünə nəzərən bazar subyektləri tərəfindən haqsız rəqabətə yol verilməsi, eləcə də iqtisadi təmərküzləşmə əməliyyatları üzrə baxılmış müraciətlər 2 dəfəyədək, qanunsuz reklamların yayımı və təbii inhisar subyektlərinin göstərdiyi xidmətlərlə əlaqədar baxılmış müraciətlər isə 20 faizədək artıb.

O bildirib ki, bu dövrdə 83 təmərküzləşmə əməliyyatı araşdırılıb: "Bütün bunlar rəqabət mühitində fəallığı və davamlı inkişaf dinamikasını nümayiş etdirir. Əlavə olaraq, bu il ərzində haqsız rəqabətə yol verilməklə rəqabət qanunvericiliyinin pozulması ilə bağlı 54 araşdırmaya başlanılıb və 12 iş qaldırılıb. Əlbəttə ki, görülən tədbirlərin bir məqsədi var: rəqabəti pozan davranışlardan çəkintirmək və rəqabət mədəniyyətinin təşəkkülünə nail olmaq. Məhz bunun nəticəsidir ki, 14 təsərrüfat subyekti aşkar olunmuş pozuntu hallarını kö-nüllü aradan qaldırıb. Sahibkarlıq subyektlərinin bu addımı onların rəqabət mühitinə artan həssaslığının göstəricisidir".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKIT

SOS: Bu göbələkləri yeməyin!

Zəhərlənmələr daha çox meşə göbələklərindən olur - həkimdən xəbərdarlıq

Quba rayonunun Seyidlər kəndində bir ailənin üç üzvünün göbələkdən zəhərlənməsi hadisəsi ölkədə mövsümi olaraq gündəmə gələn ən ciddi sağlamlıq risklərini bir daha xatırladı. Hadisə oktyabrın 2-si şəhər saatlarında qeydə alınıb. Seyidovlar ailəsinin üç üzvü - 1959-cu il təvəllüdlü iki nəfər və 1997-ci il təvəllüdlü bir nəfər - göbələk yedikdən sonra halı pisləşdiyi üçün Quba Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına aparılıb.

TƏBİB-dən verilən məlumata görə, xəstələrə "dispepsiya" (mədə-bağırsaq funksional pozuntusu) diaqnozu qoyulub, ilkin tibbi yardım göstərildikdən sonra vəziyyətləri qənaətbəxş hesab edilərək evə buraxılıblar. Hadisə xoş sonluqla bitməyib, bu, ölkədə göbələk zəhərlənmələrinin artmaqda olan təhlükəsini aradan qaldırmır.

Azərbaycan bazarında həm sənaye üsulu ilə istehsal olunan, həm də təbii şəraitdə yığılan göbələklərə rast gəlinir. Mütəxəssislərin fikrincə, ən böyük risk məhz təbiətdə bitən göbələklərlə bağlıdır. Çünki növlərin oxşarlığı adamı çaşıdı-

rır. Zəhərli və yeməli göbələkləri ayırd etmək hətta təcrübəli yığıcılar üçün də çətin ola bilər. Eyni zamanda saxlanma şəraiti də nəzərə alınmalıdır. Göbələk çox tez xarab olan məhsuldur, düzgün saxlanmadıqda yeməli növ belə zəhərli hala gəlir. Həmçinin bəzi zəhərli göbələklərin toksinləri bişirmə, qaynatma və qurudulma zamanı məhv olmur.

Ən təhlükəli göbələklərdən biri "Amanita" cinsinə aid "solğun əzəvay"dır. Onun kiçik bir parçası belə insanı öldürə bilər.

Xüsusilə şampinyon göbələyi ilə oxşarlığı səbəbindən tez-tez səhv salınır. Bu göbələyin tərkibində olan amanitin toksinləri qaraciyəri, qan hüceyrələrini və digər həyatı vacib orqanları zədələyərək, geri dönməz fəsadlar törədir.

Səhiyyə mütəxəssisləri hər il yaz-payız mövsümündə onlarla göbələk zəhərlənməsi faktı qeydə alındığını bildirirlər. Xüsusilə kənd yerlərində insanlar "təbiətin bəxşişi" hesab edilən göbələkləri yığaraq qida kimi istifadə edir, lakin bu proses çox

vaxt ciddi nəzarətsiz baş verir. Nəticədə hər mövsümdə ölüm halları da müşahidə olunur.

Əhali arasında göbələk növləri barədə maarifləndirmə demək olar ki, aparılmır. Satışa çıxarılan göbələklərin təhlükəsizliyi ilə bağlı ciddi dövlət nəzarəti də yoxdur.

Qubada baş verən hadisə xoşbəxtlikdən ölümə nəticələnməyib, gələcək üçün ciddi dərslər verir.

Kliniki Tibbi Mərkəzin (KTM) Toksikologiya şöbəsinin müdiri Azər Maqşudov

mövzu ilə bağlı "Yeni Məsvət"ə bildirib ki, mağazalarda əsasən zəhərsiz göbələklər-şampinyon və onun növləri satılır: "Onlar zəhərlənməyə səbəb olmur. Ancaq saxlanma müddətinə fikir vermək lazımdır. AQT hər dəfə zəhərlənmə hadisəsi zamanı dəqiqliklə araşdırır. Marketlərdə zəhərli göbələk növləri satılır. Amma qida məhsulu kimi göbələyə qarşı bəzi insanlarda həssaslıq ola bilər. Bu zaman onların orqanizmi yeyilən göbələyə qarşı reaksiya verir.

Saxlanma müddəti keçəndə də zəhərlənmə effekti yadadır. Məhsulun üzərindəki vaxt 10 gün və ya 2 həftəni keçibsə, qəti şəkildə onu yemək olmaz.

Göbələk çox qüvvətli qida məhsuludur. Yeyəndən sonra mədə nahiyyəsində köp, ağrılar, dəri səthində qızartılar olarsa, bu o deməkdir ki, bu qida orqanizmə düşür. Ondan uzaq durmaq lazımdır".

Həkim deyir ki, zəhərlənmələr daha çox meşələrdən yığılan göbələklərin istifadəsi halında müşahidə olunur: "Yol kənarlarından və ya bazarlardan göbələk alıqda ehtiyatlı olmaq lazımdır. Ona görə ki, onların içində zəhərli göbələk ola və ağır zəhərlənməyə səbəb ola bilər. Bazarlarda sanitariya epidemioloji yoxlama aparılmalıdır ki, zəhərli növ satışa buraxılmasın".

Mövzu ilə bağlı danışan qida eksperti Fərid Səferov bildirib ki, göbələk zəhərlənmələrində hər payızda tez-tez rast gəlinir və çox vaxt ölümcül ola bilər. Ona görə də göbələk seçərkən ehtiyatlı olmaq mütləqdir: "Yalnız sertifikatlı satış məntəqələrindən, supermarketdən və ya bazarda rəsmi satıcılardan alın, burada göbələklər adətən laboratoriyadan keçmiş olur.

Ən təhlükəsiz seçim şampinyon, istiridyə (pleurotus), portobello kimi süni şəraitdə yetişdirilən göbələklərdir. Bunlar satışa çıxarılmadan əvvəl yoxlanılır. Qurudulmuş və qablaşdırılmış göbələklər də təhlükəsizlik baxımından üstünlük təşkil edir.

Məşədən toplanmış naməlum göbələklər. Çox vaxt zəhərli növlər yeməli olanlarla çox oxşar olur. Ağ göbələk (amanita phalloides - ölüm mələyi) ən təhlükəli növdür, çox az miqdarda belə insanı öldürə bilər. Qırmızı amanita (amanita muscaria) halüsinasiyalara və ciddi zəhərlənməyə səbəb olur. Qara qalpaq, yaşıl çalarlı, çox parlaq rəngli göbələklər adətən zəhərli olur. Tanımadığınız heç bir yabanı göbələyi yeməyin. "Heyvanlar yeyib, biz də yeyə bilərik" kimi inanclar əsassızdır.

Evdə saxlanılan göbələkləri uzun müddət açıqda qoymayın - tez xarab olur və toksin yığılır.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Məsvət"

Azərbaycanda hər sahədə olduğu kimi, daşınmaz əmlak bazarında da Bakının aparıcı rolunu uzun illərdir davam edir. Qeyri-rəsmi məlumatlara əsasən, ölkə əhalisinin üçdə birindən çoxunun məskunlaşdığı paytaxtın daşınmaz əmlak bazarında tələbat və qiymətlər regionlardan bir neçə dəfə yüksəkdir. Bir qayda olaraq bu vəziyyət regionlarda işsizliyin yüksək, gəlirlərin aşağı səviyyəsi, əhalinin bu şərtlərə görə Bakıya toplanması ilə izah edilir. Bunun nəticəsində uzun illər boyu paytaxtın ən ucqar qəsəbələrində belə mənzil və torpaq qiymətləri bölgələrdə rayon mərkəzlərindəki qiymətlərdən daha yüksək olub.

Lakin son illərdə fərqli mənzərə müşahidə olunmaqdadır: regionlarda həm torpaq, həm də ev qiymətləri artır. Bəzi rayonlardakı evlərin və torpaq sahələrinin qiyməti Bakıdakı qiymətlərə bərabərləşib. Bunun bir sıra səbəbləri var. Birinci səbəb bir sıra rayonların turistik baxımdan cəlbedici olmasıdır. 2020-ci ildən Azərbaycanın quru sərhədləri bağlı saxlanılır, kənara yalnız hava nəqliyyatı ilə çıxmaq mümkündür. Hava nəqliyyatında daşıma qiymətlərinin regionda ən bahalı olması aşağı və orta təbəqələrin istirahət üçün məcburən Azərbaycanın bölgələrinə üz tutmasına səbəb olub. Nəticədə bölgələrdəki fantastik hotel qiymətləri fonunda fərdi qonaqlama evlərinə tələbat qat-qat yüksəlib. İsmayılı-Şamaxı, Oğuz-Qəbələ, Quba-Qusar, Lənkəran-Lerik istiqamətlərində artan tələbat, həmçinin gəlirin yüksək olması səfəli yerlərdə torpaqların alınaraq qonaq evlərinin tikilməsi prosesini sürətləndirib. Nəticədə həmin bölgələrdə həm tikinti materiallarının, həm torpaqların, həm də hazır evlərin qiymətində kəskin artım baş verib. Hazırda yuxarıda qeyd olunan bölgələrdə evlərin günlük kirayə qiymətləri şərait və yerləşdiyi məkandan asılı olaraq, 2-3, bəzən 5 ulduzlu hotel qiymətlərinə bərabərdir.

Bölgələrdə ev tikintisinin genişlənməsi həmçinin infrastruktur təminatının yaxşılaşması ilə bağlıdır. Avtomobil yolları, dəmiryol əlaqəsi, internet, elektrik enerjisi, qaz və su təminatı sahəsində dəyişikliklər bölgələrdə həyatı asanlaşdırır. Getdikcə daha çox insan Bakıda yaşasa da, bölgələrdə istirahət üçün ev tikməyə çalışır.

Regionlarda ev, torpaq qiymətlərini artıran digər səbəb tikinti altına veriləsi torpaqların azalması, kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarda tikinti aparılmasına qarşı nəzarətin gücləndirilməsi, həmçinin tikinti materiallarının bahalaşmasıdır. Sonuncu həm də işğaldan azad olunan ərazilərdə tikinti-bərpa işləri ilə bağlıdır. Bu işlər tikinti materiallarına tələbatı kəskin artırırdı.

Rayonlarda da evlər bahaləşir - Səbəb

Mütəxəssislərə görə, mənzil bazarındakı qiymətlər süni şəkildə şişirdilib

ğına görə qiymətlərin da artımını şərtləndirib.

Dövlət Statistika Komitəsinin açıqladığı statistikadan da aydın olur ki, fərdi ev tikintisi mənzil tikintisini kəskin üstələyib. Belə ki, bu ilin yanvar-iyununda Azərbaycanda 1 milyon 830 min 500,9 kv.metr ölçüdə 12 955 mənzil istifadəyə verilib. Bunun 10 814-ü fərdi yaşayış və bağ evləri olub.

Altı ayda mənzil tikintisinə 1 milyard 333 milyon 544,5 min manat investisiya yatırılıb, bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 60 faiz artım deməkdir. Yatırılan vəsaitlərin 1 milyard 8 milyon 990,1 min manatı özəl(illik artım 47 faiz), 324 milyon 554,4 min manatı dövlət(artım 69,4 faiz)vəsaitlərdir.

İqtisadi rayonlar arasında Bakıdan sonra mənzil tikintisinə ən çox investisiya məhz turistik rayonlardır: Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda 160 milyon 503,3 min manat, Lənkəran-Astara iqtisadi rayonunda 301 milyon 627,1 min manat, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda 124 milyon 017,9 min manat.

Rayonlar arasında ən az mənzil sahəsi Qax(1561 kvmetr), Daşkəsən rayonu(2078,6), Naftalan şəhəri(2614), Ağsu(3267,1), Yarıdımli(3301,1 kvmetr) rayonlarında istifadəyə verilib.

Maraqlıdır ki, Bakının mənzil bazarında qiymət artımı müəyyən qədər durğun-

luqla əvəz olunub. Azərbaycan Beynəlxalq Bankının araşdırmasına görə, 2024-cü ildə ilk dəfə olaraq, Bakının ilkin mənzil bazarında qiymətlərin təkrar bazar qiymətlərini üstələməsi qeydə alınıb. Ümumilikdə il ərzində paytaxtın daşınmaz əmlak bazarında aşağı aktivlik müşahidə edilib: "Ənənəvi olaraq, yay aylarında müşahidə edilən durğunluq təkrar bazarda qiymətlərin sabit qalmasına, ilkin bazarda isə ucuzlaşmaya səbəb olub. İlkin bazarda durğunluğa təsir göstərən səbəblərdən biri kimi banklarda məhsul üzrə ipoteka faizlərinin artmasını göstərmək olar. Bundan başqa, tikilən yaşayış binasının tikinti xərcləri əsasən satışdan daxilolmalar hesabına formalaşır. Bazarda durğunluq zamanı xərclərin qarşılınması məqsədi ilə satış qiymətlərində ucuzlaşmaya gedilə bilər. 2024-cü ilin ilk iki rübündə ilkin bazarda qiymətlər təkrar bazar qiymətlərini üstələsə də, növbəti rüblərdə ilkin bazarda qiymətlər təkrar bazara nisbətən azalıb. İlkin dövrlərdə isə müqayisədə ilin sonunda ilkin bazarda 1,2 faiz, təkrar bazarda isə 13 faiz bahalaşma müşahidə edilib. 2024-cü ilin II rübü ilə müqayisədə III rübdə ilkin bazarda 8 faiz ucuzlaşma qeydə alınıb. 2025-ci ilin ilk rübündə ilkin bazar qiymətlərində ucuzlaşmanın davam etdiyi müşahidə edilir".

Bank mütəxəssislərinə görə, əmlak bazarında baş verən durğunluq ilk növbədə bahalı əmlaklara mənfi təsir göstərir: "Durğunluğun Xətai rayonunda xüsusi təsirini müşahidə etmək olar. 2024-cü ilin son rübündə ilkin bazar qiymətlərində 11 FAİZ azalma qeydə alınıb".

Bundan əlavə, Bakıda 2021-ci ilə müqayisədə növbəti illərdə orta yaşayış sahəsinin kiçilməsi müşahidə edilib. Əsas səbəb kimi tikinti materialları və daşınmaz əmlak bazarında baş verən qiymət artımı, fiziki şəxslərə ayrılan ipoteka limitinin əmlakın dəyərinə nisbətə azalması göstərmək olar. Fərdi yaşayış evlərində də bahalaşma kiçik sahəli və daha çox otaq sayına malik evlərə tələbin artmasına səbəb olub.

Onu da qeyd etmək ki, son illərdə mənzil qiymətlərində kəskin artım olsa da, dövlət ipotekası üçün ayrılan vəsaitin limiti artırılmayıb: adi ipotekada 150 min manat, güzəştli ipotekada isə 100 min manat. İpoteka və kredit Zəmanət Fondunun açıqladığı statistikaya əsasən, indiyədək dövlət vəsaiti ilə Bakıda 41 693, ondan sonra gələn Abşeron rayonunda 4445, Sumqayıtda 3993 ipoteka krediti verilib. Ondən sonra gələn rayon və şəhərlərdə Gəncə, Naxçıvan, Lənkəran, Mingəçevir istisna olmaqla Fond vəsaitləri hesabına ipoteka krediti ilə mənzil satışı

50-dən yuxarı deyil.

Mərkəzi Bankın açıqladığı statistikaya əsasən sentyabrın 1-nə Azərbaycanda banklar tərəfindən verilən ipoteka kreditlərinin həcmi 338 milyon manatdan 305 milyon manata - illik müqayisədə 10 faiz azalıb. Paralel olaraq İKZF-in yenidən maliyyələşdirdiyi kreditlər 281 milyon manatdan 286 milyon manata qədər - 2 faiz artıb.

Bu dəyişikliklərin nəticəsi kimi, ümumi ipoteka portfeli 1 sentyabr 2024-dən 1 sentyabr 2025-ə qədər 4 milyard 97 milyon manatdan 4 milyard 499 milyon manata qədər artaraq illik 10 faiz genişləndirilib. 2025-ci ilin ilk səkkiz ayında kredit portfelində 253 milyon manat və ya təxminən 6 faiz əlavə artım qeydə alınıb. Banker.az qeyd edir ki, səkkiz aylıq 6 faizlik artım tempi son beş il üçün ən aşağı göstəricidir. Məsələn, illərə nəzər salsaq, pandemiyanın hökm sürdüyü 2020-ci ilin ilk səkkiz ayında bu kreditlər üzrə artım 7 faiz idi. Sonrakı illərdə bu rəqəm 12, 14, 16 faizə qədər yüksəlmişdi. Keçən ilin ilk səkkiz ayında isə ipoteka kreditlərinin artım dinamikası 13 faiz olmuşdu: "Öncəki ayda qeyd etdiyimiz kimi, banklar ipoteka kreditlərində daha "həvəssiz" görünür. Hazırda kommersiya bankları daxili ipoteka kreditlərini 11-13 faiz civarında təklif etməklə ev almaq istəyən şəxslər üçün cəlbediciliyi

azaldır. Mərkəzi Bankın məlumatına görə, ipoteka kreditləri üzrə qeyri-ışlək kreditlər səviyyəsi cəmi 0.7 faizdir. Bu digərləri ilə müqayisədə ənənəvi olaraq çox aşağıdır. Lakin bir fakt da var. Məsələn "Fitch Rating" beynəlxalq reyting agentliyinin açıqlamasında bildirir ki, AMB-nin bu sahədə risklərin idarəsi üçün qabaqçalıcı tədbirlər görməsinə rəğmən, 2021-ci ildən bəri pərakəndə (fiziki şəxslərə verilən) kreditlərin sürətli artımı müəyyən qızışma riskləri yaradır. Pərakəndə kreditlər istehlak və ipoteka kreditlərini əhatə edir.

Əlavə olaraq, ipoteka kreditlərinin orta faizləri istər illik, istərsə də cari ilin əvvəlinə nisbətə 6.37 faizdə sabit qalıb. Orta ödəniş həcmələri isə 65 297 manat olmaqla keçən ilki 63 579 manatdan cəmi 3 faiz yüksəkdir. İpoteka kreditlərinin orta müddəti isə 23 il 6 aydan 23 il 4 aya düşüb".

Qeyd etmək ki, dünya neft bazarında qeydə alınan qiymət volatilliyi fonunda Azərbaycan əsaslı capital qoyuluşlarının azalması prosesi gedir. Səkkiz ayda bu göstərici illik ifadədə 0,2 faiz azalıb. Lakin bu dövrdə mənzil tikintisinə ötən ilin eyni dövründəkindən 28,6 faiz çox - 1 milyard 754,4 milyon manat vəsait sərf olunub. İlkin birinci yarısındakı tendensiyadan aydın olur ki, bu vəsaitlərin böyük hissəsi məhz fərdi evlərin tikintisinə yönəldilib.

Əksər mütəxəssislərə görə, hazırda Azərbaycanın mənzil bazarındakı qiymətlər real iqtisadi əsaslara söykənməyən, süni şişirdilmiş qiymətlərdir. Belə ki, bu qiymətlər əhalinin gəlir səviyyəsinə nisbətən kəskin yüksəkdir. Eyni zamanda mənzil bazarındakı qiymət konyukturu ölkə iqtisadiyyatının inkişaf tempinə də uyğun gəlmir. Bu səbəblərdən, mütəxəssislərə görə, əsas gəlir mənbəyi olan neft qiymətlərinin azalması fonunda mənzil bazarındakı köpüyün partlaması ehtimalı çox yüksəkdir. Bu baş verərsə, xüsusilə Bakıda mənzil qiymətlərinin kəskin azalması qaçılmaz olacaqdır.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Məşavət"

Gürcüstan Azərbaycana borcunu tam bağladı

Bu il yanvarın 1-nə Gürcüstanın Azərbaycana 1,1 milyon dollar, Ermənistana isə 1 milyon dollar məbləğində borcu mövcud idi. Bu vəsaitlər əsasən dövlətlərarası kredit öhdəliklərindən yaranmışdı.

“AzPolitika” bildirir ki, Tbilisi fevral və avqust aylarında iki bərabər hissə ilə ödənişlər həyata keçirərək borcunu tam şəkildə bağlayıb. Bununla da, 1 sentyabr tarixinə Gürcüstanın Cənubi Qafqaz regionunda qonşu ölkələr - Azərbaycan və Ermənistan qarşısında hər hansı maliyyə öhdəliyi qalmayıb.

Gürcüstanın Azərbaycana olan borcu uzun illər dövlət büdcəsinə hər il 1,1 milyon dollarlıq vəsait daxil olmasına şərait yarırdı. İndi isə həmin mənbə dayanıb və büdcəmiz bu gəlirdən məhrum olub.

Xatırladaq ki, Azərbaycanın xarici borc portfeli kifayət qədər aşağı səviyyədədir və hökumət borc yükünü nəzarətdə saxladığını bildirir. Gürcüstan isə son illər beynəlxalq maliyyə institutları və qonşu ölkələr qarşısında borc öhdəliklərini mərhələli şəkildə azaltmaq siyasəti yürüdür. Bu baxımdan, qonşu ölkələrə olan borcun tamamilə bağlanması Tbilisi üçün müsbət addım hesab edilir.

Gürcüstanın borclarının vaxtında qaytarması onun iqtisadi inkişafı ilə yanaşı regiondakı iqtisadi münasibətlərin daha şəffaf və etibarlı şəkildə inkişafına töhfə verir. Bununla yanaşı, Azərbaycanın dövlət büdcəsi üçün bu ödənişlərin dayanması illik kiçik də olsa gəlir itkisi deməkdir.

Türkiyədə Mossad agentı yaxalandı

Israilli Mossad agentı Serkan Çiçek, əsl adı Muhammed Fatih Keleş, Türkiyədə saxlanılıb. Musavat.com xəbər verir ki, əməliyyat Türkiyə Milli Kəşfiyyat Təşkilatı (MİT), İstanbul Respublika Prokurorluğu və İstanbul polisi tərəfindən həyata keçirilib. S.Çiçek etiraf edib ki, Mossad agentı Faysal Raşidin adına casusluq edib və İsrail siyasətlərini tənqid edən fələstinli fəala casusluq fəaliyyəti göstərüb.

Məlumatla görə, Çiçek daha əvvəl detektiv kimi çalışıb və İsrailə əlaqəsi olan şəxslərlə əməkdaşlıq edib. O, kəşfiyyat işi üçün kriptovalyuta vasitəsilə maaş alıb. Həbs Türkiyədə fəaliyyət göstərən xarici kəşfiyyat şəbəkəsinin aşkarlanmasını da təsdiqləyir.

İsrail Hizbullahın hərbi obyektini vurdu

Israill Müdafiə Ordusu (ÇAXAL) Livanın cənubunda Hizbullahın atəş və müdafiə sistemlərinin idarə edildiyi məntəqəyə zərbələr endirib. Axar.az xəbər verir ki, bu barədə ÇAXAL-ın mətbuat xidməti məlumat yayıb. Hücüm zamanı silah anbarları, hərbi tikililər və yeraltı infrastruktur obyektləri hədəfə alınıb.

“Bu məntəqədə terror fəaliyyəti aşkar edilmişdi. Belə bir obyektin mövcudluğu, həmçinin orada həyata keçirilən terror fəaliyyəti İsrail və Livan arasında atəşkəs barədə razılaşmaların pozulmasıdır”, - məlumatda qeyd edilib.

Xəbər verildiyi kimi, ABŞ Prezidenti Donald Tramp az öncə (sentyabrın 30-da) Qəzzada münaqişəni sonlandırmaq məqsədilə 20 maddəlik sülh planı irəli sürüb. Plana əsasən, HƏMAS faktiki tərk-silah olunmalı və bölgədən çıxmalı, girovları geri qaytarmalıdır. Plan Fələstin dövlətinin yaradılmasını da mümkün sayır. Orada həmçinin Qəzzanın təzədən qurulması haqda bəndlər yer alır.

Dini məsələlər üzrə mütəxəssis Kənan Rövşənoğlu “Yeni Müsavat”a açıqlamasında deyib ki, ABŞ prezidenti Donald Trampın atəşkəsə bağlı 20 maddəlik planında müəyyən çatışmazlıqlar olsa da, müharibəyə son qoyması və Qəzzadakı soyqırımını başa çatdırması baxımından hər kəs tərəfindən qəbul olunur: “İsrail baş naziri Benyamin Netanyahu da sentyabrın 29-da Ağ Evdə olarkən planı qəbul etdiyini bildirib, hərçənd daha sonra plana zidd olan bir neçə açıqlama verib, o cümlədən, Fələstin dövlətinin yaranmasına imkan

davam edir. Bu zaman HƏMAS beynəlxalq aləmdə və Qəzzada dəstəyini itirəcək, təklənəcək və İsrail ABŞ-ın dəstəyi ilə HƏMAS-ı məhv etməyə çalışacaq. Planı qəbul edir və silahları təhvil verərək Qəzzanı tərk edir, bu isə HƏMAS-ın faktiki olaraq sıradan çıxması deməkdir. Üçüncü variant, HƏMAS Trampın planına müəyyən dəyişikliklər tələb edir. Bu, müəyyən qədər riskli olsa da, müqayisədə yaxşıdır. Çünki beynəlxalq ekspertlər də Trampın planında boşluqlar olduğunu etiraf edir. Ancaq

dövlətinə verilməsini nəzərdə tutur. Trampın atəşkəs təklifi qəbul olunarsa;

1.Qəzza zolağında ilkin olaraq beynəlxalq idarəçilik yaradılacaq. Sonra isə zolaq əvvəlcə Trampın sədri olduğu beynəlxalq komitəyə veriləcək. Daha sonra isə Fələstin hökumətinə təhvil veriləcək.

2.HƏMAS silahlarını təhvil verəcək və faktiki olaraq Qəzza hərbi və siyasi fəaliyyəti sona çatacaq.

3.Faktiki olaraq Fələstin ərazisi silahsızlaşdırılacaq və İsrailin hərbi-siyasi idarəsi altında olacaq. Çünki hazırda

HƏMAS-a verilən möhlət bitdi - Tramp planı iflas olsa...

Qəzzada fəlakətə son qoymaq üçün üç seçim var - ekspertin gözləntisi

verməyəcəyi haqda. İndi isə necə dəyərlər top HƏMAS-dadır. HƏMAS-ın hazırda həm Qəzzadakı komandanlığı, həm də xaricdəki liderlərinin planın maddələrini müzakirə etdiyi deyilir. Lakin məsələ, HƏMAS-ın tərəfdaşı və Qəzzada hərbi gücü olan İslami Cihad artıq plandan imtina edib. Habelə HƏMAS-ın hərbi qanadının - İzzədin əl-Qəssam briqadasının komandiri və Qəzzanın hazırkı lideri İzzədin əl-Həddad planı qarşı çıxaraq sona qədər döyüşməyi təklif edib. Hələlik HƏMAS-ın rəsmi cavabı olmasa da, təşkilatda Trampın planındakı silahları yerə qoyması, Qəzzaya beynəlxalq sülhməramlı qüvvələrin yerləşdirilməsi təklifinə etiraz var, fələstinlilər bunu ikinci işğal hesab edir. Lakin o da var ki, hazırda İsrail ordusu Qəzzada HƏMAS-ın əlində qalan Qəzza şəhəri, Xan Yunis düşərgəsi və şəhərləri mühasirəyə alıb sürəkliləraq bombalayır”.

Onun fikrincə, hazırda HƏMAS-ın qarşısında 3 seçim var: “Birincisi, plandan imtina edir və savaşağa

Tramp administrasiyasının bunu necə qarşılayacağını demək çətindir. Üstəlik, HƏMAS-ın “yox” cavabını gözləyən İsrail var. Düşünürəm ki, prosesin uzanmasının əsas səbəbi HƏMAS-ın öz tələblərini plana daxil edilməsi üçün təkliflərini hazırlaması ilə bağlıdır. HƏMAS imtina edə bilməz, çünki İsrail Qəzzaya hücumu davam etdirəcək. Yeni prosesin uzanması müzakirə situasiyası hazırlamaqla bağlıdır”.

Kənan Rövşənoğlu deyib ki, Fələstin silahsızlaşdırılacaq, bölgəyə nəzarət beynəlxalq koalisiyaya, yeni ABŞ və İsrailə veriləcək: “Xatırladaq ki, ABŞ prezidentinin Qəzzada atəşkəsi nəzərdə tutan 20 bənddən ibarət sülh planı atəşkəs elan olunması, HƏMAS və digər qrupların silahları təhvil verməsi, qarşılığında İsrail ordusunun zolaqdan çıxması, habelə qarşılıqlı olaraq girov və cəsədlərin qaytarılması, Qəzzada mülki idarəçiliyin qurulması və zolağın gələcəkdə Fələstin

Fələstin muxtariyyətinin silahlı gücü yoxdur və muxtariyyət ərazisi faktiki olaraq İsrailin nəzarəti altındadır.

4. Fələstin dövlətinin yaradılması əslində İsrail dövlətinin iradəsindən asılı olacaq.

Bu isə HƏMAS-ın quruluş prinsipləri ilə ziddiyyət təşkil edir. Bununla da Fələstin ərazisi tamamilə İsrailin idarəsi altına düşəcək, silahlı müqavimət və ya savaşa dövlət qurmaq kimi, şüarlar əhəmiyyətini itirəcək. Bu plan Tramp üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Çünki plan reallaşarsa, Fələstində müharibə faktiki sona çatmış olacaq. Trampın dediyi kimi, 3 min illik münaqişə bitəcək. Bu isə ABŞ prezidenti üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Çünki indi o, dünyada münaqişələrə son qoyan lider imicinə malik olmağa çalışır. Fələstin münaqişəsi isə ən azı son 80 ilin ən böyük münaqişəsi hesab olunur. Bu səbəbdən də Tramp planına dəstək verən ölkələri xüsusi olaraq qeyd edir.”

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Tanınmış türkiyəli Youtuber Onur Naci Öztürk TRT də daxil olmaqla, bezi kanalların futbol şərhçilərini tənqid edib. O, adicəkilən kanalların aparıcılarını "Qarabağ" klubunun oyunlarını zəif şərh etməkdə ittiham edib.

"Azərbaycanda "Qalatasaray"ın, "Beşiktaş"ın oyunları yayımlanan zaman spikerlər bizim klublarımız qol buraxanda pis olur, rəqib komandanın hücumunu sakit şəkildə şərh edirlər. Bizim qollarımıza isə öz qolları qəder sevinirlər. Amma "Benfika" "Qarabağ"a qol vuranda bizim spikerlər qışqıraraq, həyəcanlanaraq şərh edirlər. "Kopenhagen"ın hücumunu həyəcanla şərh edirlər. O insanların ölkələrində sizin klubların oyunlarını şərh etməsinə baxmısınız? Bu nə hörmətsizlikdir?" - Öztürk bildirib.

Sirr deyil ki, Azərbaycanla Türkiyənin aparıcı futbol

"Qarabağ"la bağlı haqlı tənqidlər

Qardaş ölkənin spikerləri bizim oyunları zəif şərh edir?

klublarının kifayət qədər fanatı da var. Bəs yutuberin də haqlı qeyd elədiyi bu fərqli yanaşma nədən qaynaqlanır - "böyük qardaş" kompleksindənmi? "Səni sevecəyəm sən sevməsən də"?

İdman yazarı Kənan Məstəliyev "Yeni Müsavat"a dedi ki, qardaş ölkələr olsa da, bir-birimizi yaxından hələ indi-indi tanıyıq: "Bizim gözlədiyimiz Türkiyə ilə onların Türkiyəsi, onların gözlədiyi Azərbaycanla bizim Azərbaycan üst-üstə düşmür. Fərqli baxışlar var. Biz onlara uzun müddətdir ki,

böyük qardaş kimi baxsaq da, onlar bizə ümumiyyətlə, qardaş kimi baxmağı hələ öyrənirlər. Türkiyə böyük, dünya çapında proseslərdə iştirak etmiş və etməkdə davam edən bir dövlətdir, eyni zamanda, Osmanlı kimi imperiyanın varisidir. Nə qədər çalışsalar da, bu mirası düşüncələrindən silə bilmirlər. Bunu normal qəbul etmək lazımdır. Vaxt keçməlidir. Mütləq qeyd etmək lazımdır ki, son illərdə bu baxımdan çox müsbət addımlar var. Türkiyədə bizə münasibət xeyli dəyişib, bizi sevirlər, qardaş

kimi qəbul edirlər".

Onun fikrincə, hər şey ideal deyil, amma ciddi irəliləyişlər var: "Əminəm ki, zaman ötdükcə hər şey daha yaxşı olacaq. Azərbaycanda türk futboluna olan maraq çox böyükdür, bu səbəbdən qarşılığını eyni görmək istəyimiz də təbiidir. Amma bir şeyi də anlamalıyıq ki, bizim GS, FB və ya BJK kimi böyük klublarımız yoxdur, nəticələrimiz, azarkeş sayımız o qədər böyük deyil. Başımızı uca edən bir "Qarabağ"ımız var, onun uğurlarına güvənirik. Daha çox komandamız

daha çox qələbələr əldə etsə, münasibət təbii halda yüksək olacaq".

Onun həmkarı Natiq Muxtarlı isə fərqli düşünür. O hesab edir ki, futbol şərhçilərinin emosionallıqları sırf onların özlərindən asılıdır: "Türkiyə kanallarında "Qarabağ"ın oyunlarını emosional şərh edənlər az olmayıb. İnternet resurslarında bunlar hələ də qalır. Təsəvvür edin ki, "Qarabağ"ın "Kopenhagen" zəfərini şərh edən şərhçidən də sosial şəbəkələrdə gördüm ki, narazılıq edənlər oldu. Emosiyanın o

olmadığı deyilir. Amma bundan əvvəl də hamı "Benfika" oyununda Tural Dadaşovdan razı qalmışdı. Yəni bu məsələlər sırf şərhçidən asılı olan məsələlərdir. Bunu indi gətirib Türkiyə-Azərbaycan münasibətləri səviyyəsinə çıxarıb müzakirə etməyimiz doğru çıxmaz. Fərdlərlə bağlı olan məsələnin Türkiyə-Azərbaycan dostluğuna nə aidiyyəti ola bilər?

Məsələ, hansısa şərhçi Azərbaycan klublarını sevməyə bilər, bu, normaldır. Azərbaycanda da hansısa şərhçi ola bilər ki, Türkiyə futboluna simpatiyası olmasın. Futbol həm də bir zövq məsələsidir. Sosial şəbəkələrə baxanda görürdük ki, "Qarabağ"ın zəfərini Türkiyənin idman səhifələri, kanalları, bütün populyar mətbu orqanları paylaşırlar, "komandamız 2 oyuna 6 xal yığdı" filan başlıqları verirdilər, bu tipli cümlələr işlədirdilər. Paylaşımların altında türklərin yazdığı şərhlər isə qürurverici idi. İndi görün ki, yaranan son duruma Türkiyənin özündə etiraz edirlər. Bir sözlə, belə məsələlərdə ehtiyatlı olmaq lazımdır".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Bəhlul Mustafazadə: "Bundan artığı niyə də olmasın?"

"Qarabağ"ın müdafiəçisi Bəhlul Mustafazadə UEFA Çempionlar Liqasının Liqa mərhələsinin ikinci turunda "Kopenhagen"ı məğlub etdikləri oyundan (2:0) sonra jurnalistlərin suallarını cavablandırır.

QOL.az saytının eməkdaşının da iştirak etdiyi müsahibəni təqdim edirik:

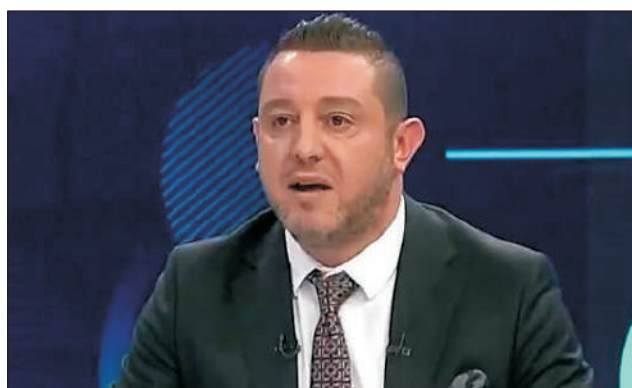
- Qələbəni necə şərh edərdiniz?
- Çox gərgin oyun keçdi. Yaxşı rəqibə qarşı çıxış edirdik. Ağillı oynadıq. Üstünlüyümüzü qoruyaraq ikinci qolu vura bildik. Müdafiə planında komanda şəklinə inamlı çıxış etdik, sona qədər dözə bildik və layiqli qələbə qazandıq. Buna görə də çox şadıq.
- İkinci hissədə geri çəkilmisidiniz. Bu taktiki gediş idi, yoxsa ehtiyatlı oyun?
- Taktiki gediş deyildi. Rəqib hesabda geridə olduğu üçün bizi buna məcbur edirdi. Onların təzyiqi çox olsa da, yaxşı müdafiə olunduq. Öncəki illərdə bu vəziyyətlərdə həmişə qollar buraxırdıq. Amma bu gün sona qədər dözə bildik.
- Rəqibin sona yaxın, hesab 1:0 olarkən dirəkdən qayıdan topunu oyunun həlledici anı saymaq olar? Çünki həmin anda hesab bərabərləşsəydi, psixoloji üstünlük rəqibin tərəfinə keçəcəkdik...
- Rəziyam. O an bizim üçün hardasa qırılma nöqtəsi ola bilərdi. "Kopenhagen" əsasən standart vəziyyətlər zamanı qapımız qarşısında təhlükə yaradırdı. Bu da bizə siq-naldır. Standart vəziyyətlər üzərində çox çalışmalıyıq ki, gələcəkdə bu cür hallarda daha inamlı təsir bağışlayaq.
- Deyirlər, iştah dış altındadır. Püşkdən sonra 8 oyuna 6 xalı yaxşı nəticə sayardıq, lakin bu gün azarkeşlər daha artığını gözləyir...
- Biz də bunun üçün şadıq. 2 oyuna 6 xal əla nəticədir. Lakin bundan artığı niyə də olmasın? Xallarımızın sayını daha da artırabilirik. Məqsədimiz hər matçda yaxşı çıxış edib xallar qazanmaqdır. Bundan sonrakı rəqiblər çox güclüdür. Bunu da unutmaq olmaz. İstənilən halda maksimum dərəcədə çalışacağıq ki, bu tempi davam etdirək.
- Yayda kimə sizə bu gün yaşananları desəydi, inanardınız?
- Bəlkə də bu qədər olacağını gözləməzdik. Lakin hazırkı duruma görə çox sevinclilik. Bununla belə, dayanıq olmaz. Daha da artırmalıyıq.
- İlk dəfədir ÇL-də azərbaycanlı futbolçu oyunun ən yaxşısı seçilir. Elvin Cəfərquliyevi komanda şəklinə təbrik etdiniz?
- Bəli, təbrik etdik. Onun adına çox sevinirik. Paltardəyişə otağında da çalışdıq ki, bizə hədiyyə olaraq nəse aldıraq.
- Necə oldu, boynuna hansısa hədiyyə qoya bildiniz?
- Yox, Elvinin boynuna nəse qoymaq olmur. Əli bir az bərkdir (gülür).

"Qurban olum Qurban hocaya"

Türkiyəli tanınmış futbol mütəxəssisi Nihat Kahveci "Qarabağ"ın Çempionlar Liqasının Liqa mərhələsinin 2-ci turunda "Kopenhagen" üzərindəki zəfərindən (2:0) danışır.

QOL.az xəbər verir ki, o, "Kontraspor" verilişində Ağdam təmsilçisini təbrik edib:

"Qarabağ"ı təbrik edirik. 2 matçda, 2 qələbə, 6 xal. Yolum yarisına qədər gəl-di-

lər. Səfərdə 0:2-dən geridönüş edərək 3:2 hesablı qələbə qazandıq, evdə isə "Kopenhagen"ı üstələdik. Sərt, şimal klubunu məğlub etdik. Qurban olum Qurban Qurbanov hocaya (gülür). O da bizim "Qalatasaray"ımızı təbrik edib. Bizi Azərbaycandan çox izləyən var. Hər kəsi təbrik edirik. Qürur duymamaq mümkün deyil".

İnfantino Azərbaycanı təbrik etdi

FIFA prezidenti Canni Infantino **instagram hesabında Azərbaycan və Özbəkistanın 2027-ci ildə keçiriləcək 20 yaşadək futbolçulardan ibarət milli komandalar arasında dünya çempionatının final mərhələsinə birgə ev sahibliyi edəcəyi ilə bağlı paylaşım edib.**

QOL.az xəbər verir ki, o, paylaşımında yazıb:

"FIFA Şurasının Sürixdə keçirilən bugünkü iclası dünya futbolu üçün irəliyə doğru daha bir addım atdı.

FİFA Şurası Azərbaycan və Özbəkistanı 2027-ci il FİFA U-20 Dünya Çempionatının ev sahibi təyin edib və Londonu 2026-cı ildə keçiriləcək Qadınlararası Çempionatın Kubokunun ilk final

mərhələsinə ev sahibliyi edəcək ölkə kimi təsdiqləyib.

Bu görüşdə biz futbolun sülh və birlik vasitəsi kimi rolunu bir daha təsdiqlədik, peşəkar futbolda dünya futbolunun piramidal strukturuna mənfi təsir göstərən maraqlı tərəflərlə əlaqələrlə bağlı cari məsələləri müzakirə etdik və növbəti dörd il üçün yeni yaradılan daimi komissiyaların tərkibini təsdiqlədik.

FİFA Şurasının 2027-ci il U-20 Dünya Çempionatına ev sahibliyi etmək üçün Azərbaycan və Özbəkistanı seçdiyini bildirməkdən məmnunam. Bu tarixi turnir Avropa və Asiyayı birləşdi-

rəcək, idmanımızın ən parلاق gənc istedadını nümayiş etdirəcək. Mən hər iki ölkəni təbrik edirəm və 2027-ci ildə

FİFA-nın iki assosiasiyasının birgə ev sahibliyi edəcəyi ilk turniri səbirsizliklə gözləyirəm".

ÜSAVAT

Son səhifə

N 179 (8789) 4 oktyabr 2025

Oktyabr

Kakaonun qiyməti son 10 ayda minimum səviyyəyə çatıb

Kakaonun birja qiyməti son 10 ayın ən aşağı səviyyəsinə çatıb. Bildirilir ki, oktyabrın 2-də Nyu-York əmtəə birjasında (NYMEX) kakao fjučerslərinin qiyməti ardıcıl üçüncü gün ucuzlaşıb. Belə ki, dekabr ayı üzrə kakao paxlası fjučerslərinin qiyməti 1.92% ucuzlaşıaraq, hər ton üçün 6 547 dollar təşkil edib. Kakao dənələri sonuncu dəfə 2024-cü oktyabrın 25-də bu səviyyədə alınıb-satılırdı.

İnsanın ürəyi həyatı boyu neçə dəfə döyünür? - Kardioloqdan AÇIQLAMALAR

İnsanın ürəyi həyatı boyu neçə dəfə döyünür? Rusiyalı kardioloq Ella Vinqradova ürək-damar sisteminin işi ilə bağlı Lenta.ru-ya maraqlı açıqlamalar verib. O, insanın həyatı boyunca ürək döyüntülərinin sayını açıqlayıb. "Orta statistik insanın ürəyi həyatı boyunca orta hesabla 3.5 milyard dəfə döyünür. Eyni zamanda ürək hər gün təxminən 7 min litr qan pompalayır və qanı təxminən 100 000 kilometr qan damarlarından keçirir", - deyərək qətiyyətlə bildirib.

Ella Vinqradova həmçinin qeyd edib ki, insanın ürəyi həyatı boyu 200 milyon litrdən çox qan pompalayır ki, bu da 80-ə yaxın üzgüçülük hovuzunun həcminə bərabərdir. Onun sözlərinə görə, ürək, həmçinin özünün "kiçik beyni"nə malikdir ki, bu, təxminən 40 000 neyronla ibarət müstəqil sinir sistemidir.

Kardioloq ürək-damar sisteminin sağlamlığını qorumaq üçün rəssional qidalanmağı, həftədə ən azı 150 dəqiqə orta fiziki fəaliyyətə ayırmağı və siqaretdən imtina etməyi tövsiyə edib. Bundan əlavə, 18 yaşdan yuxarı insanlar üçün ildə ən azı bir dəfə qan təzyiqinin ölçülməsi vacibdir.

Orqanizmin ağrını "söndürmə" sirri açıldı

ABŞ-nin Yel Universitetinin tədqiqatçıları orqanizmdə ağrı signalının ötürülməsini tənzimləyən gizli mexanizm aşkar ediblər. Tədqiqat "Nature Communications" jurnalında dərc edilib. Kendi Polsenin rəhbərlik etdiyi komanda sinir hüceyrələrində kalsiumu keçirən, ağrı və iltihab reaksiyalarını yaradan əsas element olan TRPA1 zülal kanalını öyrənib. Məlum olub ki, həddin-

dən artıq kalsium axını hüceyrələrə zərər verə bildiyindən, orqanizmdə onu dayandırmaq üçün "alet" mövcuddur.

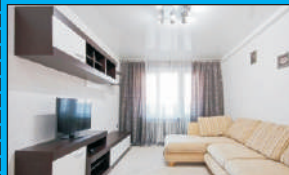
Alimlər burada kalmomodulin zülalının mühüm rol oynadığını müəyyən ediblər. O, TRPA1 kanalının xüsusi hissəsinə birləşir və kalsium keçdikdən sonra onu "bağlayır". Əgər bu, baş verməyə, kanal həddindən artıq uzun müddət açıq qalır ki, bu da

xroniki ağrıya səbəb ola bilər.

Hipotezi təsdiqləmək üçün tədqiqatçılar TRPA1-i elə dəyişdiriblər ki, kalmomodulin ona bağlana bilməsin. Bu halda kanal hiperaktiv olur və sönmür ki, bu da xroniki ağrı mexanizmini təqdim edir.

Polsenin sözlərinə görə, bu kəşf bəzi hallarda ağrı signalının niyə pozulduğunu və daimi iltihab proseslərinə çevrildiyini izah edir. Gələcəkdə bu, xroniki ağrı ilə mübarizə üçün yeni üsulların işlənilib hazırlanmasına kömək edə bilər.

Evinizdə bu əşya varsa, dərhal atın!

Mütəxəssislər odun sobalarının siqaret tüstüsünə bənzər şəkildə ağciyər sağlamlığına ciddi zərər verdiyini açıqlayıb. Amsterdamda keçirilən Avropa Tənəffüs Cəmiyyəti Konqresində təqdim edilən yeni araşdırma göstərib ki, odun sobası istifadə edən insanların ağciyər tutumu, istifadə etməyənlərlə müqayisədə daha sürətli azalır.

İngiltərədə aparılan "Yaşılmanın Boylamsal Araşdırması" çərçivəsində minlərlə insan 8 il ərzində izlənilib. Onlara mütəmadi olaraq ağciyər funksiyası testləri aparılıb və FEV1 göstəriciləri ölçülüb. Bu göstəricinin aşağı olması tənəffüs xəstəlikləri, əhəli və vaxtından əvvəl ölüm riskini artır. Məlum olub ki, 2009-cu ildən bəri Böyük Britaniyada odun sobası səbəbilə yaranan hava çirkəliyi iki dəfə artıb. University College London-un araşdırmasına görə, odun sobası istifadə olunan evlərin payı 2022-ci ildə 9,4% idi, 2024-cü ildə bu rəqəm 10,3%-ə yüksəlib.

Düşük gəlirli ölkələrdə aparılan tədqiqatlar odun tüstüsünün astma, KOAH və ağciyər xərcəngi ilə əlaqəsini sübut etmişdi. Yeni nəticələr Avropada da eyni risklərin olduğunu göstərir.

Həkimlər xəbərdarlıq edir ki, inkişaf mərhələsində olan uşaqlar və ağciyər tutumu zəif olan yaşlı insanlar bu risklərə qarşı daha həssasdır.

Bunları bilirsinizmi?

- * Təyyarədə olanda saçlar iki dəfə sürətlə uzanır.
- * Açıq gözlə asqırmaq mümkün deyil.
- * Qlobal istiləşmə bəşəriyyəti pivədən məhrum edəcək.
- * Mavi gözlü insanlar ağrıya daha həssasdırlar.
- * Anılar dördə qədər sayla bilir.
- * İnsan bədənində 5 hovuzu təmizləyəcək miqdarda xlor var.
- * Qulaq temperaturu həmişə bədən temperaturundan 1,5-2 dərəcə aşağıdır.
- * Qarışqa öz çəkisindən 111 dəfə çox yük apara bilər.
- * Braziliya növündən olan anılar turş bal hasil edirlər.
- * Anı balı 4 əsr qalır, lakin xarab olmur.
- * Soyuducuya qoyulan 1 stəkan qaynar su 1 stəkan soyuq sudan tez donur.
- * Bir insan dayanmadan saymağa başlasa onun 1 trilyona çatmağı üçün 31688 il yaşamağı lazımdır.
- * İnsan bədənindəki bütün damarları uc-ucuna qoyulsalar 19200 km edər.
- * Amerikanın Ohayo ştatında rəsmi qurumlardan icazə almadan siçan öldürmək qadağandır.
- * Kosmosda cazibə qüvvəsi olmadığına görə kosmonavtlar ağılaya bilmir.
- * Kofe insanın sərxoşluğunu aradan qaldırır.
- * Kərəviz yeyərkən sərf olunan kalori onun içində olan kaloridən çoxdur.
- * Kliniki ölüm baş verdikdə insanı 5 dəqiqə ərzində həyata qaytarmaq mümkün olur.
- * Bir kilo limonun tərkibində olan şəkər bir kilo çiyələnin tərkibində olan şəkərdən daha çoxdur.

10 il daha uzun yaşamağın ən asan yolu

Gənclikdə qidalanma rasionunun dəyişdirilməsi ömrü 10 ildən çox uzada bilər. Araşdırmalar göstərib ki, yaşlı insanlarda da rasionun dəyişdirilməsi effekt verir, lakin təsiri bir qədər zəif olur, amma yenə də hiss ediləcək dərəcədə qalır.

Araşdırmanın nəticələrinə əsasən, 20 yaşından etibarən tipik Qərb rasionundan daha balanslaşdırılmış pəhrizə davamlı keçid qadınlarda ömrü 10,7 il, kişilərdə isə 13 il artırır.

Ən çox təsir edən amillər
Ömrün uzanmasına ən böyük töhfə verən dəyişikliklər bunlardır:

Paxlalıların, qoz-fındıq və tam taxıllı məhsulların daha çox istehlakı, qırmızı və emal olunmuş ətə azaldılması, tərəvəz, meyvə və sağlam yağların (məsələn, zeytun yağı, avokado) rasiona daxil edilməsi.

Yaşlılıqda dəyişiklik
Hətta rasionu daha yetkin yaşlarda dəyişmək də fayda verir. 60 yaşında optimal qidalanmaya keçid ömrü 8-8,8 il, 80 yaşında isə təxminən 3,4 il uzada bilər.

Sağlam həyatın açarı
Alimlər bildirirlər ki, uzunömürlülüğün sirri yalnız zərərli məhsullardan imtina deyil, həm də davamlı vərdislərin formalaşdırılmasıdır.

Təzə meyvə və tərəvəzlərin müntəzəm qəbulu, bitki mənşəli zülal mənbələrinin rasiona əlavə edilməsi, duz və şəkərin istifadəsinə nəzarət, qırmızı ət və yüksək dərəcədə emal olunmuş məhsulların ölçülü istehlakı.

Gənclikdə düzgün qidalanma "sağlamlıq ehtiyatı" yaradır, ürək-damar xəstəlikləri, 2-ci tip şəkərli diabet və bəzi xərcəng növlərinin riskini azaldır, nəticədə ömrün əhəmiyyətli dərəcədə uzanmasını təmin edir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500